

De arte bibendi libri tres

<https://hdl.handle.net/1874/433585>

DE ARTE BIBENDI

LIBRI TRES, AV.

TORE VINCENTIO

OBSOPOEO.

D. SEBASTIANI HAMAXVIRGI APVD
fontes salutare frumentatoris, Hexastichon.

Naso quidem pulchrè leges præscribit amandi,
Vt certa insanus curreret arte furor.
Pulchrius at multo tradit Vincentius artem
Potandi, quo sit certus ubiq; modus.
Vt sit amare nephas, tamen est potare uoluptas,
Ex qua uirtutem regula iuncta facit.

[Faint handwritten notes in Latin script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Ioachimus Camerarius Quæstor Lectori.

HOcuiffo Ebrietas oculo manante libello,
Hæc fertur tremulo uerba loquuta sono.
Nunc minus inter ero externos despecta meosq̃,
Cum mea iam certa pars ratione bibet,
Ante erat ille furor, nunc est doctrina futura,
Nunc etiam ars animi desipientis erit.
Quid dicam, an fieri credam potuisse: quod iste
Insanire docet cum ratione liber.
Gloria magna mea est: sed ut hæc q̃q̃ magna futura
Est tua uinosæ noctis amica cohors.
Discite, ait, bona res est discere. plura uolebat
Dicere, sed dubij uox erat illa soni.
Ergo caput figens ceruice in pectore flexa
Incertum balbo murmur ab ore dedit.
Sed sicut quidam se percepisse putabant,
Autori grates uisa referre fuit.

Idem.

Ἐαρσεῖθ' ὅσ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν νόσῳ κατέχευθε
καὶ σκεβλόποιιν ἰλαραῖς φρεσὶ θελίτε μείλι.
εἰ μὲν θυμὸς οἷσι σθεσι πέφρον διώκεις δε
λείπειτ' εἰ ἀβλήχρω σώματι δαρμαμένη,
τοῖσι νικήτης δένεσ πρε φαρμακα τέχης
ὡς ὑμέασ' ἀθεῶσ οἰνοποταζέμενοι.
μὴ πινα νῦν δείσητε μέγαν σμικροὶ θρασιῶ ἀΐσφα,
τέχνη πῶις ἴστων ποσὸν ὁπῶιθ' ἔλα;

D. Sebastiani Hamaxurgi carmen.

Iupiter è cello nuper prospexit Olimpo,
Conditor ut mundi cerneret huius opus .
Proh quid (ait) uideo , ueri ignorantia corda ?
Quis uos mortales occupat error iners ?
Proh quot ego aspicio redolentia dolia Bacchum ?
Dolia uix longo deinde replenda die .
Omnia uesanus furor implicat , omnia toto
Sub cœlo demens possidet Ebrietas .
Sardanapalîneis respondent omnia curis ,
Et sedet in primo mustea turba loco .
O curuum genus ? ô mores ? ô secula ? cur phas ?
Cur recti studium displicuisse queat ?
An quia non procul illa dies suprema futuri
Iudicij : aut magni terminus orbis adest ?
Est aliquid clausum tanto sub pondere rerum
Quod modo ne pergam pandere , fata uetant .
Ut cunq; hoc ueniat , maturans omnia tempus
Pandet , & ulciscens , facta sinistra , dies .
Dixit : & astantem compellat nomine natam ,
(Nomen erat natæ , sic puto , Sophrosyne)
Accipe (ait) quæ trado tibi mandata salutis ,
Nancq; mei sensum pectoris illa tenent .
Quærere mortales cœlestia templa monebis ,
Omnia perpetuæ quæ bona pacis alunt .
Aut scelerum pcenas , Nemesei sub iudice , pendant .
Plurima dicturum , non tulit hora breuis .

Illā tamen chari exequitur mandata parentis,
Et petit humanum, Sobria uirgo, genus.
Si quæras quæ eius fuerint exordia: præfens
Nimirum è multis pauca libellus habet.

Georgij Læti Tetrastichon.

Qui bibit, arte bibat, uincit Vincentius omnes,
Quotquot potandi de ratione docent.
Haud, uelut apparet, leuis ars est, uina bibendi,
Quæ nisi fert docto commoda, damna rudi.

Sebaldus Heyden Lectori.

Crimina qui melius fieri docet arte, Magister
Improbis, haud quicquam laudis habere potest.
Quò fit, Naso, tuos ut nunc uitemus amores,
Quòd nos insanos cum ratione facis.
Dum ratione regi nequeat quæcunq; modo res
Consilioq; uacat. Desipit omnis amans.
Ars non est scelerum. Virtuti regula seruit.
Ut quæ sola suis constet ubiq; modis.
Hinc melius noster Vincentius utitur artis
Nomine, qui sanos cum ratione facit.
Non docet ut nimium potetur, quin magis urget
Ut sit & in potu cum ratione modus.
Ebria detestans conuiuia, Sobria laudat.
Cui parens, nunquam plus satis ille bibet,

ORNATISSIMO

ATQVE HUMANISSIMO VIRO

IOANNI HARTVNGO IVDICI IN

Fonte Salutis, Vincentius Obsopœus

Salutem plurimam.

VO tempore Philippus Rex Macedonum infesto exercitu Corinthum inuasurus nunciabatur, Corinthij omnes ingenti consternatione exanimati trepidabant, ac certatim rebus ad defendendam patriam necessarijs incumbabant; hoc quidem arma ac tela renouante, illo lapides apportante, alio incenia instaurante, & muros æuo fragiles & ruinosos reficiente, illo turres ac propugnacula excitante: & in summa, alio aliud, quod usus exigebat, exercente. Quam populi sedulitatem cernens Diogenes, cum nihil negotij haberet cui uacaret; nemo enim eius opera utebatur, succinctus pallio, coepit & ipse dolium in quo habitabat in Cranio sursum ac deorsum multo cū studio uoluere. Cūq; à quodā familiari rogaretur, cur hoc faceret, Voluo, inquit & ego dolium, ne solus tot laborantibus cessare uidear. Quorsum hæc, inquit? Horsum optime Hartunge, ut intelligas, & mihi idem cum Diogene id ætatis accidere, in tanta turba scribentium, & libros in lucem edentium. Cum enim non desint, qui in omni genere artium quotidie infinitos libros atq; equidem mirificos conscribant & publicent; & quosdam usque adeo insanabile scribendi cacoëthes teneat, ut non uereantur optimos quosq; authores utriusq; literaturæ in linguam nobis uernaculam transfundere; qua re omnem eruditionem & humanitatem, atq; adeo ipsas Musas non secus atq; lenones ingenuas puellas turpissime prosternunt; quasi non ante res literaria quorundam clamatorum opera (quos recte cum Nazianzeno *ἀνθημερινοῦς σοφοῦς καὶ χειροτονοῦς θεολόγων* dixeris, οἷς ἀρκεῖ δὲ θελήσει μόνον

πλεὺς δ' ἄνω Γρηγορίου) satis superque magno contemptu labora-
ret. Et Philosophi ueteres prorsus de nihilo omnem philo-
sophiam arcanis quibusdam notis & symbolis inclusam dis-
cipulis suis tradiderint, nequid harum rerum temerè profa-
nis communicaretur. In tanta, inquam, scribentium multi-
tudine & turba interpretum, ne solus ocium sectarer, uisum
est mihi uel cum Diogene dolium aliquantis per uoluere.
Quia uero ad magnas illas artes describendas ego me sentio
minus esse appositum, & nemo in illis tradendis operam me-
am admodum requirit, contuli me ad unam quidem ipso. ti-
tulo & aspectu ridiculam, sed haud scio an frequentiore &
magis popularem, nempe artem bibendi, cuius usus & ex-
ercitatio quàm latè pateat, quis non uidet? Illud tamen do-
lendum uenit, eius artis, quam omnes ferè homines sectan-
tur, hactenus nulla extitisse præcepta à quoquam perscri-
pta, quæ homines sequuti, eruditius, moderatius, atque sci-
entius bibissent. Certum autem est non tot barbarissimos &
solœcismos quotidie committi ab imperitis artis Gramma-
ticæ, quot erroribus in dies singulos labantes turpiter pec-
cent potores hac arte non instructi. Sed & illud satis certo
constat apud Græcos fuisse ἐπισολήμων ἢ οὐκ οὐκ ἄριστος: apud
Latinos uero modiperatores, & magisteria, & regnorum
fortiones in conuiujs, artem uero bibendi fuisse unquam
ab ullo traditam compertum non habeo. Nam quæstio-
nes conuiuales & dipnologiae partim à Plutarcho, partim
ab Athenæo, partim etiam à Platone & Xenophonte, tum
apud Latinos à Macrobio conscriptæ, magis garrulum fa-
ciunt & loquacem, quàm bibacem. Possè autem huius quoque
artis certa inueniri præcepta per æque, atque alicuius alterius,
nemo nisi cui non fuerit sanum sinciput, temerè inficiabitur.
Quod ego animaduertens, & genus humanum miseratius
hac sola in re destitutum, quasdam obseruationes multo usui
compertas subnotaui, & in hos tres libellos congestas pu-
blicaui, ut alijs maiori eruditioe & ingenio præditis, latiorè
hac

hac de re meditandi & scribendi causam & occasionem sup-
peditem. Mihi sufficit quosdam huius artis fontes aperu-
isse, non inuidebo si quis hanc pro dignitate accuratius ex-
poluerit & auxerit. Libuit itaque, sicut dixi, in tanta turba
non solum scribentium, sed etiam bibentium, ac diu noctuque
dolia euacuantium, hoc Diogenianicum dolium uoluere,
quia mihi non datur cum cæteris Corinthijs rebus grauior-
ibus, & argumentis grandioribus uacare, obstante frigi-
do circum præcordia sanguine. Libenter etiam meo pede
me metior, probe perspectam habens domesticæ suppel-
ciliis angustiam. Quare non inuitus Horatiano præcepto
parui, ac uiribus meis non omnino impariam materiam de-
scribendam suscepi. Altera huius dolij uoluendi causa mihi
fuit nonnullorum hominum de me falsa opinio, & crimina-
torum quorundam maledicentia, qui cum me summum uini
potorem passim (licet immerenter, & nulla unquam laceffi-
ti iniuria, nisi quod sine obtreptione alieni nominis uiuere
nequeant) accusent, ignorant stultissimi homines, quod ho-
nestissimo probro me afficiant. Neque enim Plato ille philo-
sophorum Coryphæus abs re pulcherrimum uirtutis præmi-
um μέδω δαιμόνιον esse putat. Et si id præmij uirtutibus meis
minus affectem. Quanquam enim uino magis quam aqua
delecter, ea tamen moderatione eius usum hæcenus tempe-
raui, ut semper curauerim, ne cui mea sobritio fraudi foret
aut damno. Cum interim sobrietatis cultores illi mei crimi-
natores, qui Curios simulant & Bacchanalia uiuunt, longe
detestabilioribus uicijs & criminibus contaminati non pau-
cis hominibus sua pestifera doctrina fuerint exitio. Malo au-
tem paulò immoderatio *ὀνοπότης* dici, quam merito accusa-
ri aut seditiosus, aut doctor pestilens, aut in Deum blasphe-
mus, aut alienorum scriptorum falsarius, aut sacræ Scriptu-
ræ peruersor, aut disturbator pacis & concordiæ Euangeli-
cæ, aut pestilentissimæ hæreseos author & adiutor, aut sacrile-
gus ac nefarius Sacramentarius, aut furia Anabaptistica,
aut

aut deniq; turpis mœchus, aut impostor, aut plagiarius.
Sed meis criminatoribus peculiari scripto respondebo, da-
turus operam ne frustra cicadam (quod aiunt) ala compre-
henderit. Vt tamen uideant qua æquitate hæctenus & uiru-
lenta nomen meum traduxerint, huc liuidos uertant oculo-
los, & pergant maledicere, malefacta ut noscant sua. Tibi
porro Hartunge charissime hunc meum lusum inter pocula
maiori ex parte tumultuanter *καὶ αἰτοῦρα δίασι* effusum nomi-
natim dedico. Quanquam uero uirtus & præstantia tua ma-
iori munere digna fuerit, neq; tamen mihi, quid te dignum,
sed quid ego præstare potuerim, fuit respiciendum. Quod si
minus aurea statua te, pro ut meruisti, honorare potui, bo-
ni consules si pro tempore hanc marmoream, uel potius lute-
am seu argillaceam tibi posuimus. Quæ si modica est, & di-
gnitate tua inferior, cogitabis *καὶ τῷ θεῷ εἶλον ὃ κατὰ δούλο-
μυ.* Reuerendo patri domino Ioanni Abbati me commen-
dabis. D. Sebastiano Hamaxurgo Frumentatori salu-
tem meis uerbis annuncia, qui & ipse sapius nobis
cum non quidem Diogenis dolium uoluta-
uit, sed Bacchi dolia euacuauit. Ex
Onoltzpachio, mense Ianuario,
anno M. D. XXXVI.

VINCENTII

OBSOPOEI LIBER PRI-

MVS DE ARTE BIBENDI.

SI QVIS in hac arte non nouerit ur-
be bibendi

Melegat, & lecta doctior arte bibat.

Arte laboriferi tolluntur in astra Colossi:

Arte per undifonas nauita currit aquas.

Gnosius audaci quoque Dædalus arte uolauit:

Nullus erit qui non uincitur arte labor.

Dulcia symposijs ne uina bibamus inepti,

Et Bromius nobis arte colendus erit.

Qui nisi præcipua, sicut decet, arte colatur,

Iratum cultor sentiet esse Deum.

Sicut enim est placidus, sic intractabilis idem

Cum spreto indignè numine cultus erit.

Si bibis indoctè, sunt noxia uina bibenti:

Sunt bona, si doctè dulcia uina bibis.

Quam sectere igitur certa est opus arte bibendi:

Qui cupis hanc nostro disce magisterio,

Vsus opus monet hoc: uati parete perito:

Non fluit hic uana falsus ab arte labor.

Hanc multo bibulæ partam sudore palestra

Artem non fictam trado iuuenta tibi.

Bacche pater uatum, dulcissime Bacche deorum

Tu mea nectareo corda liquore moue.

b Non

DE ARTE BIBENDI

Non ego compositis hedera lauroq; coronis
 Cingere diuinum quæro poëta caput.
 Talia grandiloqui sumant sibi præmia uates,
 Qui fera sublimi carmine bella sonant.
 Pampineis potius cingas mea tempora fertis:
 Nam Bacchi uatem bacchica ferta decent.
 Fac felix plenis spumet uindemia labris:
 Impleat ut magnum quælibet uua cadum:
 Proueniant largo genialia gaudia fructu,
 Horreat ut menses uinitor ipse suas.
 Non magè Pierijs crescent mea pectora flammis,
 Quàm mihi scribenti si noua musta dabis.
 Non ego Castalias nunc postulo feruidus undas,
 Non sitio Aonias ambitiosus aquas,
 Arida uiti fluo mea prolue guttura rore,
 Si tua uis tolli carmine sacra pater.
 Haud mihi mens ardet lurconum scribere turbæ,
 Nocte dieq; tuas quæ male perdit opes.
 Symposium licitum, concessaq; uina canemus,
 Non erit in nostro carmine lurco bibax,
 Non turpis comedo, non ebrietate frequenti
 Infames, penitus gens odiosa tibi.
 Qui neq; sunt factis, neq; fronte, uel ore pudici,
 Omnem qui superant sorbitione modum,
 Quêis nihil est pensi, quêis spernitur ois honestas,
 Hos ego submoueo prorsus ab arte mea.
 Quos bene non homines, sed fœdos iudico porcos,
 Et si quid porcis fœdus esse potest.

LIBER PRIMVS.

His mea plectra sonant ratio quos tangit honesti,
 Et quos ducit honos, & bona fama mouet.
 Cum quibus audebunt matres potare pudicæ,
 Castaꝝ non lesa uirgo pudicitia.
 Et ne longa breuem uincant exorsa libellum,
 Hinc meus à primo carcere currat equus.
 Principio triplici bibimus ratione modocꝝ,
 Scilicet aut nostræ pocula sola domi,
 Aut aliquos nobis sorbenda ad uina sodales
 Iungimus, egressi quolibet ante foras.
 Siue frequentantes conuiuia publica læti.
 Cum populo bibimus conueniente merum,
 Sæpe à cognatis, à sæpe uocamur amicis,
 Ad sua nos sponsus gaudia sæpe uocat.
 His ut inoffensè mensis data uina bibamus,
 Hæc tria materies carminis huius erit.
 Iam quicumqꝝ cupis uino genialiter uti,
 Et uis iucundè uiuere, uiue domi.
 Fertur amica domus, fertur domus optima: nusqꝝ
 Viuere commodius liberiusqꝝ potes.
 Præcipuè tibi si fuerit dilecta iugali
 Legitimè coniunx associata toro.
 Hac præsentè domi Leni fer sacra Lyæo,
 Hæc erit una satis dulce sodalitiū.
 Quos potes uxori fidæ præferre sodales?
 Quos illi fratres præposuisse uelis?
 Fidior est socijs, est fratre fidelior uxor,
 Et matris uincit candida nupta fidem.

DE ARTE BIBENDI

Rara fides focij: semper fidissima coniunx,
 Cuius in audebis fundere quæcque sinum.
 Sollicitis tecum consumitur anxia curis,
 Sustinet hæc totam sedulitate domum.
 Illa tibi paribus curis respondet, & æquat
 Illa tui flammæ cordis amore pari.
 Hæc studiosa tibi seruit dominoque uiroque,
 Te colit atque fouet pectore, mente, sinu.
 Exhilarat tristem, pressum leuat illa dolore,
 Semper in æquali parte laboris adest.
 Delectat casto Veneris te munere, crebro
 Prole noua lætum te facit esse patrem.
 Cuncta domi audebis: dominaris in ædibus ipse,
 Tecum, quem possis ledere, nemo bibit.
 Sola meri tecum fruitur dulcedine coniunx,
 Quæ nunc assuevit moribus apta tuis,
 Gnara tuæ uitæque tui iam gnara ferendi.
 Dictorum patiens & bene docta tuum.
 Obsequio maiore tibi deuincis amorem
 Coniugis: hæc tecum si data uina bibit.
 Plusque uoluptatis scyatho decerpis ab uno,
 Quàm si periccas dolia plena foris.
 Non ita se uilem tibi sentiet esse marito
 Charam, sed cordi funditus esse tuo.
 Nec molli solum te uita rebitur uti,
 Sola domi uacuos dum sitit ante focos.
 Ex animo gaudere potes, ridere solutus,
 Et quæ bucca feret dicere cuncta licet.

Sic

Sic non pauca domi potans uitabis acerba,
 Quæ tibi potanti sunt subeunda foris.
 Occultos morsus, iocularia dicta, salesq;
 Obliquos, linguæ scommata multa malæ,
 Et derisoris sannas, nasum, atq; cachinnos,
 Scurrilicq; leues garrulitate iocos,
 Insuper indecores turpi certamine rixas,
 Quæ surgunt caussa sæpe mouente leui.
 Dic age te quoties ad uina aliena profectum
 Pœnituit propriam deseruisse domum?
 Vel cum rixantes linguis es passus amaris,
 Aut alia ingenuo non bene digna uiro.
 His peiora domus prohibet tranquilla: bibentem
 Quæ foris assiduo turbine sæpe petunt;
 Venari nemo tua dicta studebit iniquis
 Auribus, ut cupidis efferat illa foras.
 Sæpe quod externè fit ubi temerè excidit ore
 Proditæ per iugulum uox reditura suum.
 Quàm dent tuta tibi iucundacq; uina penates,
 Carmine perstrinxit iam mea Musa breui.
 Sed quis cuncta domus cõprehendere cõmoda possit?
 In qua pax & amor regnat: & alta quies.
 Qua melior poterit, nec tutior esse receptus,
 Quem tumidis uentis rara procella mouet.
 Cui nunc arrident soli sua tecta bibenti,
 Illi quam doceo nil opus arte mea est.
 Illi ego non statui formam, normamq; bibendi
 Condere, cui fas est uiuere more suo.

DE ARTE BIBENDI

Illius haud nostras ueniunt sub pocula leges,
 Sed bibat arbitrio, cum libet, ille suo.
 Atq; suæ utatur uitæ ratione magister
 Et rector propria sub ditione domus.
 Sed tamen hoc caueat, ne sit nimis ore procaci,
 Et ne, quàm deceat, liberiora sonet.
 Aut quæ offendiculo teneris sint auribus, aut quæ
 Proditæ per famulum sint nocitura tibi,
 Quot tibi sunt famuli, totidem tibi sunt inimici,
 Horum atq; illorum fluxa perinde fides.
 Inuulgant audita semel simul atq; relinquunt
 Non bene tractati tecta prioris heri.
 Talia quo possis uitare pericula cautus
 Fac studeas linguæ partior esse tuæ.
 Aut tibi seruorum probitasq; fidesq; tuorum
 Pluribus indicijs sit bene nota tibi.
 Plurima sæpe domi securo effundimus ore,
 Cum narat in madido lubrica lingua loco,
 Quæ uulgata foras pariunt conuitia, lites,
 Probra, simultates, iurgia, bella, minas.
 His oblistendis potandum est semper honestè,
 Et sumenda tuæ uina modesta domi.
 Aedibus in proprijs si quis solet esse modestus,
 Ille foris facili more modestus erit.
 In summa, studio fuerit dominoq; patriq;
 Ut sit honestatis regula iusta suis.
 Et foris atq; domi par est meminisse decori,
 Et foris atq; domi sobria uita decet.

Ordinis

LIBER PRIMVS.

Ordinis hæc nostri breuiter sint dicta maritis,
 Quos extra strepitum uina quieta iuuant.
 Quæ si non leuiter fuerint præcepta sequuti,
 Haud dubiæ nostra doctius arte bibent.
 Perge Lyæ mero properantem impellere uatem,
 Fortius hoc nunquam calcar habere potes.
 Et quamuis ultrò curram non segniter, illud
 Ultrò currenti, si sapis, adde tamen.
 Tu facis ingenium, tu das in carmina uires,
 Frigida cœlesti corda calore moues,
 Tu melior Musis, tu maior Apolline, solum
 Censeo te doctis uatibus esse patrem.
 lam noua mi facies, oritur noua forma bibendi,
 Cernis opus nobis uiribus esse nouis.
 Nam prodire libet: priuataq; relinquere tecta,
 Et gustare foris pocula sumpra placet.
 Progressum lepidos iuuat accessisse sodales,
 Multum læticiæ turba sodalis habet.
 Esto, domus sit amica, domus sit & optima semper,
 Omnibus haud tamen est uxor amica domi.
 Sunt quibus est rixosa domi morosaq; coniunx,
 Qualis Xantippe Socratis illa fuit.
 Mitius est longe cum dæmone uiuere nigro,
 Quàm semper talem pertolerare feram.
 Viuat tarda sua testudo semper in aula,
 Et uetula ardentem murmuret ante focum,
 Dignos luce uiros custodes esse domorum
 Dedecet: & conchis uilibus esse pares.

Et

DE ARTE BIBENDI

Et quis continuos queat exhaurire labores?
 Quis semper studijs inuigilare potest?
 Laxandæ mentis curæ sunt atq; dolores,
 Quarendum facili mente leuamen erit.
 Sunt etiam fessi refouendi corporis artus,
 Sunt celebranda suo tempora festa mero.
 Non rubor est festa tibi luce madere Tibulle:
 Nec mihi sit festa luce madere rubor.
 Adde quod humanæ dediscit munia uitæ,
 Qui latet exclusis omnibus usq; domi.
 Et sensim brutescit iuers, morosus, ineptus
 Redditur, aspecta dummodo luce stupet.
 Conuictus hominum uitat fugitatq; perosus,
 Hoc unum memori semper in ore tenens,
 Nemine delector, nemo est mihi gratus amicus,
 Cum solo est dulcis nemine uita mihi.
 Qui cupis ergo domo mecum potare relicta,
 Gaudentiq; hilarem sumere fronte diem,
 Atq; misanthropi despecto more Timonis
 Conuictus faciles, & bona uina sequi,
 Permagni referre puto culturus lachum
 Sorbendo uino cum quibus esse uelis.
 Quos compotores tibi, quos uelis esse sodales,
 Tum quibus ornatos moribus esse petas,
 Esse etenim haud aptos, uerè liquet, omnibus oēs,
 Ni sint ingenio, moribus, arte pares.
 Inter dissimiles rara est concordia, crebro
 Surgit ab imparili turba sodalitia.

LIBER PRIMVS.

Nauita cum nautis potet: cum milite miles:
 Cum pastore bibat pascere doctus oues.
 Cum medico medicus: cum rurā colente colonus:
 Cum sutore colat pocula sutor iners.
 Cum monacho monachus: cum uespillone pitisset
 Polynctor, blanda cum meretrice lupa,
 Lictori lictor, sed scribæ scriba propinet,
 Lurco lurconi, mulio mulotribæ.
 Auriga aurigam iungat sibi, uerna sodalem
 Quærat seruili conditione Syrum.
 Denicq; quisq; parem quærat sumatq; bibonem,
 Qui sibi, quicq; suis moribus aptus erit.
 Haud ægre coeunt similes parilesq; sodales
 Natura, studijs, moribus, arte, statu.
 Ne fallare tamen delectu, prouidus esto,
 Sunt etiam similes, sæpe parum similes.
 Nec semper similis similem delectat amicum,
 Dissimilis si sit moribus ille suis.
 Quo minus hic erres, fas est audire magistrum,
 Et placida suasus condere mente meos.
 Elige iucundos sincera mente sodales,
 Festiuos, comes, & grauitate probos,
 Et pietate graues, & relligionis amantes,
 Quos non ulla tenet uana superstitio.
 Ore uerecundos, dictis, factisq; modestos,
 Quos fouit casto docta Minerua sinu,
 Quos Musæ & Charites, Cyllenius, acer & arcu
 Delius ornarunt munere quisq; suo,

DE ARTE BIBENDI

Eloquij uirtute, lyra, placidisq; cancenis,
 Humanis animis, dulcibus ingenijs,
 Doctrina uaria, candore, pudore, lepore,
 Affatu facili, gratia, amore, fide,
 Cecropiaē doctos linguæ, gnarosq; latinæ,
 Qui noua cum priscis deniq; multa tenent.
 Quos ducit uirtus, & amor contingit honesti,
 Vlla nec ad uitium praua cupido trahit.
 Tempore iam longo quorum probitasq; fidesq;
 Pluribus indicijs sæpe probata patet.
 Tales te nunquam cogent ad pocula, nunquam
 Hi tibi ductores ebrietatis erunt.
 Sed magis impensè uirtutum exempla bonarum
 Plura sequenda tibi sobrietate dabunt.
 Hæc persuasa tenens consortia praua cauebis,
 Dummodo te studeas insinuare bonis.
 His cum potabis conuiuia læta subintrans,
 His cum uicina sede sedere stude.
 A bona nancq; bonis disces, deperdere mentem
 Acceleras prauæ cultor amicitiaē.
 Propterea conuiue bonis, testaberis olim
 Me bene discipulis consuluisse meis.
 Talis enim semper uulgo censebere: quales
 Hi, quibus adiunctis pocula sumis, erunt
 A socijs de te subsurgit opinio uulgi,
 Fama perit prauo clara sodalitia.
 Ergo graues tibi iunge uiros, tibi iunge modestos,
 Si famam claræ nobilitatis amas.

LIBER PRIMVS.

Sic tibi non ulla fuerit opus arte bibendi,
 Quàm quod honestatis te moderèrè modo.
 Quinetiam tibi si potes associare potentes,
 Qua poteris proceres associare stude.
 Hos tibi concilia suauis dulcedine morum,
 Et facili uitæ commoditate tuæ.
 Obsequio & cultu, tum prompto pronus honore,
 Et quocunq; potes nomine iunge tibi.
 His cum sæpe bibens firmos tibi iungis amicos,
 Qui grauibus presso rebus adesse queunt.
 Per quos diuitias, per quos nactus honores,
 Magnarum rerum culmina summa petes.
 Qui prodesse queunt potius sectare sodales,
 Vnde accrescit honos utilitasq; tibi.
 Hunc hominum de se non turbat opinio ualdè,
 Qui sibi cum quouis uina colenda putat.
 Cuius nulla sonant uiuæ præconia laudis,
 Sed latet obscuro uita sepulta loco,
 Nec spectata fides, sed abit sine pondere nomen,
 Nec uulgo meritis gratia nota nitet.
 Vilis eris celebrans cum uilibus orgia Bacchi,
 Quo te mancipium uile iuuare potest:
 Clarus eris claris, & magnus habere magnis
 Conuersans, ideo cautior esse stude.
 Primum difficiles præfractis moribus omnes
 Effuge, pectoribus ferrea corda gerunt.
 Stirpe sati humana non sunt, de tigride nati,
 Effera quos aluit lacte læna suo.

DE ARTE BIBENDI

Sensibus humanis uacui, quibus omnia sordent,
 Quorum dura tenet pectus amarities,
 Læticiæ non sunt, non sunt genialibus apti
 . Symposijs, tristes & sine amore feri,
 Qui tacito stomacho rabiosum pectus edentes
 Omnibus oblatrant dicta molesta canes.
 Cui nam quæso queat, cui nil placet, ille placere?
 Et nisi quæ solus fecerit acta probat?
 Tales ad Bacchi latices admittere noli
 Explicita quoties uiuere fronte cupis.
 Rixosos etiam caueas fugiasq; sodales,
 Ingenio primis haud meliore satos,
 Diffona sanguineis illos discordia rixis
 Bellacq; tranquillæ pauci inimica iuuant.
 Aptius hoc genus est, ut Martia castra sequatur,
 Et gerat audaci prælia dira manu,
 Lata uerecundi quàm quòd conuiuia Bacchi
 Conturbet rixis criminibusq; suis.
 Semper inhumanum, sæuis est semper in armis,
 Atq; ferox omni commoditate caret.
 His adde inflatos sublata mente Thraiones,
 Inuisum cunctis sacrilegumq; genus.
 Obstreperum atq; loquax, quo nil iactantius usq;
 Quo nihil in terris uanius esse potest.
 Quos excæcauit ridenda philautia, qua se
 Obstante haud unquam noscere rite queunt.
 Pocula conuictu redduntur acerba Thraionum,
 Quamuis nectareo uina liquore fluant,

Est uitiosa sui iactantia, multa molesta
 Ingerit, & secum tædia multa trahit.
 Subsannant quosuis, ignari cedere cuiquam,
 Doctos despiciunt: despiciuntq; bonos:
 Cumq; nec ingenij uirtute, nec arte politi
 Emineant, omni non nisi parte rudes,
 Censores ueræ tamen hi uirtutis iniqui
 In cunctis primas rebus habere uolunt.
 Fabula narratur, sunt uates atq; poëtæ,
 Cantatur, superant uocibus Hermogenem.
 De pugnis sermo est, fit mox inuictus Achilles.
 Et memorat nunquam prælia uisa Thraaso.
 Artes laudantur, artes laudabit & ipse,
 Ludis carminibus, uersificator erit.
 Deniq; cuiuscunq; rei fit mentio, semper
 Hic Thraaso materiam garrulitatis habet.
 Præcipuè infamem qui deposuere cucullam,
 Et profugi cellas deseruere suas,
 Hos ego te iubeo summè uitare sodales,
 Hoc totum genus est, tiro nouelle, nigrum.
 Nigritiem uestis possunt deponere, mentis
 Nigrorem nulla cum ratione queunt.
 Exuperant furuos animi nigredine coruos,
 Exuperant atram, crede, nigrore picem.
 Quos assueta diu comitatur hypocrisis, atq;
 Quæ fouit mendax monstra monasta diu.
 Callida adulandi gens, prudentissima fraudis,
 Fallere docta catos, fallere docta rudes.

DE ARTE BIBENDI

Omnia blandicijs miris in pectora serpit,
Sincerè nullum diligit atq; colit.
Et quis peiores nobis dabit ardeliones?
Nomine quo solo monstra cauenda reor.
Hoc tamen haud omnes uolui perstringere uersu,
Hos etiam nidos deseruere boni.
Sunt qui palladio nutriti lacte sinuq;
Doctrina præstant, ingenioq; ualent.
Sed quia rara auis est quæ quærimus, hisce bibendo
Si poteris æqua mente carere, care.
Coenobij redolent uitiantem pocula lernam,
Cætera celabo carmine pressa meo.
His cum blasphemos, & magni numinis hostes,
Tartareas pestes, qua potes arte, fuge,
Qui Christi corpus cum sanguine ter uenerando
Spurcidica ledunt impietate truces.
Nunquam surrexit maior blasphemia: nunquam
Auditum est fando maius in orbe scelus.
Nulla lues adeò mortalibus obfuit unquam,
Nulla adeò terris est nocitura lues.
Quantum sacrilegi terris nocuere magistri,
Qui sua ne Christus regna gubernet, agunt.
Quot miseras animas nigro mersere barathro?
Dum Sacramentum corpus inane docent.
Ergo fuge has uomicas, furiasq; facesq; luesq;
Consultum uitæ si cupis esse tuæ.
Quæris num tibi sint cum nullis uina Papistis?
Cumq; cuculligero uina bibenda grege?

Si cum

LIBER PRIMVS.

Si cum Iudæis, cum Turcis pocula sorbes,
Quid cum Papistis sumere uina uetat?
Plus ferè amicitiaè, candoris, plus & amoris,
Plus reperi officij, plus & amoris ego
Sæpe penes aliquem ciuili mente Papistam,
Quàm penes innumeros ore subinde pios.
Si non blasphemus fuerint potando Papistæ,
Cum non cur illis uina iocosa colam?
Insuper & fidos nusquam bibat inter amicos,
Rimarum qui ceu Parmeno plenus erit.
Liberata potarum qui dicta eliminat, & qui
Futilis atq; loquax nil reticere potest.
Nobiscum sorbere uolens sit Pythagoræus,
Audiat, auditum mutus Amycla tegat.
Adde quibus studio est alienam carpere famam,
Nomen & absentum rodere more canis.
Candida probrosa careant tua pocula lingua,
Quod bibis alterius sit sine labe merum.
Pectoris impuri certissimus ille character,
Et prauæ mentis dicitur esse nota.
Vicini neuos maculasq; referre libenter,
Eius & illoto uoluere in ore decus,
Limina quàm nigri censes fugienda barathri,
Tam tibi uitandas hos quoq; rere uiros
Quorum uox non est cum pectore consona, quorū
Læua manus panem, dextera fert lapidem.
Assentatores blandos, simul atq; bilingues,
Vulpinos, duplices, ambiguosq; puo.

Adde

DE ARTE BIBENDI

Adde loquutores mendacia uana uomentes,
 Immodica cunctos garrulitate necant.
 Est alienæ etiam pars concedenda loquelæ,
 Inq̄ uicem sermo suscipiendus erit.
 Nec quadruplator siccabit pocula tecum,
 Non uitiligator, non sycophanta malus.
 Et si quos alios uitrijs minimèq̄ ferendis
 Criminibus turpes noueris esse, caue.
 Qui tibi sectandi sint, uitandiq̄ sodales,
 Diximus: hos memori mente animoq̄ tene.
 Quod superest studeas, tibi quos adiungere gestis,
 His ut persimilis moribus esse uelis.
 Composita uita, uirtutibus, integritate,
 Candore ingenij, simplicitate, fide,
 Atq̄ ornamentis alijs probitatis honestæ,
 Si potare cupis non sine laude merum.
 Turpe foret, si tu cuperes uirtute sodales
 Eximios, uitrijs omnibus ipse scatens.
 Sic itaq̄ instructus conuiuia læta frequenta,
 Totus agens id quod postulat ille locus,
 Postulat ille locus retricos haud fronte Catones,
 Nec Curios toruo, crede, supercilio,
 Nec fictæ sophiæ querulos rigidosq̄ magistros,
 Nec ficta tristes relligione Numas,
 Non fert ringentes: non fert à funere mcestos
 Ille locus: nec quos sollicitudo premit.
 Aut dolor occultus, seu cæco uulnere cura,
 Siue malum tacita quod graue mente latet.

LIBER PRIMVS.

Vult hilares, comes, iucundos atq; lubentes,
 Urbanos, faciles, libera corda metu.
 Accedas igitur conuiuia fronte serena,
 Ostendens uultu nubila nulla tuo.
 Si qua latens moestum forsan te cura remordet,
 Protinus in primo limine pone crucem,
 Aut illam sumpto quàm primum pelle Lyæo,
 Certior est curis nulla medela mero.
 Discuffis illis renitentem exporrige frontem,
 Non benè cum lætis tristitia corda sedent.
 Non benè cum siccis sedet ebrius, nec benè siccus
 Cum madidis inter pocula plena sedet.
 Ad uultus alios debes effingere uultum,
 Et facere, id quod lex præcipit illa uetus,
 Ne tua symposium lætum frons turbida turbet,
 Sed sit depulsa nube serena tibi.
 Exhibeas temet dictis factisq; modestum,
 Hæc te potantem regula prima decet.
 Sis comis, facilis, placidus, iucundus, amœnus,
 Obsequio, & morum commoditate placens.
 Non quòd palponis iubeam te munus obire,
 Non petit hanc à te candida turba uicem.
 Sed studijs iubeo te subseruire bibentum,
 Vt quæcunq; placent his, placeantq; tibi.
 Non aliud studium, non oblectatio per te
 Quæsitâ inuitos cogat iniqua sequi.
 Ipse sequens illos turbæ te dede sodali,
 Sic aduersantis damna cauere potes.

DE ARTE BIBENDI

Nulli te, quanquam melior, præponere certos,
 Si non conuiuis uis odio esse tuis.
 Sicut uis inuidia reperit sine culte Terenti
 Et laudem & socios Pamphilus ille pares.
 Seria de rebus si disceptatio surgit,
 Ipse tuæ mentis non uelis esse tenax.
 Stulticia est ingens præfractum pectus habere,
 Qui sapit haud grauius cesserit ille bonis.
 Tu tamen appposito iam uini nectare, nulla
 Seria conuiuis discutienda refer.
 Cui sapere est animus, quærat ieiuna sophorum
 Tecta, ubi sit nimio sobrius ore loquax,
 Bacchus non nimium quærit sapientia uerba,
 Quæ tradit miseris Stoica secta scholis.
 Est operæ precium semper meminisse decori,
 Et nosse exactè quid loca quæq; decet.
 Quandocunq; sophi stolidè inter pocula certant,
 Tunc ego me miserum morte perisse uelim.
 Symposijs nullos studeas inferre libellos,
 Hic ubi potandum est seria nulla legas.
 Est præsentem mero sapere ostentatio uana,
 Si sapis, & locus hic quæ cupit, illa sapes.
 Aut te omnem dicam semel amisisse saporem,
 Præ nugis sapiunt, cui bona uina nihil.
 Nulli os læde procax sorbenti pocula tecum.
 Delectare iocis: sint sine dente ioci.
 Si cupis urbanus, si uis festiuus haberi?
 Et gaudes salibus? sint sine felle sales.

Innocuo innocuos profer sermone lepores,
 Fac tua non ullum scommata falsa petant.
 Argutum dictum, ueterem quàm perdere amicum
 Malis, quid scurra uanius esse potest?
 Improba qui petulans dicteria iactat in omnes,
 Perfrieta nescit fronte pudere magis.
 Propterea nunquam scurrilibus utere dictis,
 Sæpius his magnus dissociatur amor.
 Nam si forte petes aliquem, petet ille uicissim
 Tecum pari faciet scommate ridiculum.
 Hinc ira, hinc odium, hinc ueteres perduntur amici,
 Res opibus cunctis anteferenda Midæ.
 Plurima materies urbanis ludere dictis
 Quærenti, quibus & gratia maior inest,
 Et nihil offensæ: Quid enim quando unus & alter
 Riserit, & tactus scommate corde dolet?
 Sunt lepidæ historiæ, sunt dulcia carmina uatum,
 Hæc in symposijs tum recitanda puta.
 Hinc tibi sume sales, studeas hinc salsus haberi,
 Vnde potest lesum se, puto, nemo queri.
 Adde hinc depromptum, sicut Ledæa, falerno
 Nepenthes, miseræ pharmaca tristitiæ.
 Qui uolet urbanis festiuè ludere dictis,
 Cecropio decet hunc permaduuisse sale,
 Hoc si non fuerit tua crassa Minerva salita,
 Maiori poteris laude silere bibens.
 Promptius haud alio stolidæ uecordia mentis
 Proditur, ac linguæ garrulitate leui.

DE ARTE BIBENDI

Pluribus est sapientiæ opinio parta tacendo,
 Hanc amiserunt futilitate sua.
 Hæc dum uitaris habita ratione decori,
 Nil foedum dictu prodat ab ore tuo.
 Turpia uerba procax, obscœnaq; nomina uita,
 Noxia quæ teneris auribus esse solent.
 Circumstant tenera iuuenes ætate ministri,
 His offendiculo cur uelis esse libens?
 Author ludendi nolim tuus esse libenter,
 Dissoluit multas ludus amicitias.
 Ira subit, deforme malum, lucricq; cupido,
 Hæc facit ut cupiam uincere posse patrem.
 Pocula grata mihi sunt nusquam ubi luditur, atq;
 Semper ubi fallax tessera iacta strepit.
 Alea apud ueteres habita est infamis, apud nos
 Vna sacerdotum gloria, cura, labor,
 Gymnasium, studium, libri, noctesq; diesq;
 Voluere continua quos didicere manu.
 Quem facit inuisum derisa ciconia ludum,
 Hic tibi cum primis arte cauendus erit.
 Excitat hic fannas præcordia sæpe mouentes,
 Pluraq; quæ minimè uina quieta decent.
 Sæpe graues peccant illo pueriliter, & se
 Turpiter ostendunt, quos capit inde rubor.
 Non quiuis patiens est risus atq; cachinni,
 Hic præter risum quid rogo ludus habet?
 Porrò ubi symposium trahitur prolíxius æquo,
 Pugnaq; ab alterno surgit oborta mero,

Lude,

Lude, superuacui quo uites pocula uini,
 Et si nulla feres præmia, lude tamen,
 Præstat iacturam modici fecisse peculi,
 Quam tua damnosis membra grauasse cadis,
 Materiam risus fugiens ludibria nullum
 Fac facias, quemuis sed reuerenter habe.
 Semper inoffenso sunt uina bibenda sodale,
 Nulli tu prorsus sic odiosus eris,
 Ridiculos gestus, pedores atq; cachinnos
 Indecores, ructus, cuncta pudenda fuge,
 Succidus haud esto sputator, siue screator,
 Ne fias socijs nausea fœda tuis.
 Si quis & ad cantum te prouocat, atq; rogabis
 Exhilaras cantu dulcia uina tuo,
 Ne sis difficilis, cantorum more, rogatus,
 Sed cane, si præsto Musica turba, libens.
 Nec tibi sit potior ludus, post Musica Bacchum
 Sola in symposijs debet habere locum,
 Musica lætificat mœrentia pectora cantu,
 Cum Bromio compar Musica numen habet,
 Nectare lugentes Euan, hæc carmine mœsta
 Mente melancholicos excitat atq; iuuat:
 Ille calore replet, mouet hæc præcordia, & intrat
 Cum uino harmoniæ uiscera tota sonus.
 Ingentem dulci iungit sibi carmine laudem,
 Fundere qui doctum nouit ab ore melos,
 Phemius exemplo est magni cytharœdus Homeri,
 Dum canit ingratis carmina culta precis.

DE ARTE BIBENDI

Solus hic effugit fatum crudele, manusq;
 Dulichias, placidæ nobilis arte lyræ,
 Et, quem demirans coluit Phæatia tellus,
 Demodocus, regis gloria magna sui.
 Personat aurata cithara crinitus Iopas,
 Demulcens Tyrios Aeneadasq; uagos.
 Istorum est tibi laus laudes imitanda sequenti,
 Pulsset Apollineam doctus ab arte lyram.
 Alter dulcifonas percurrat pollice chordas,
 Quas caua testudo, sic modo fertur, habet.
 Fistula nec desit ueteres quæ dicat amores,
 Et rude syluestris carmen auena sonet,
 Cuncta uenustatis delectamenta libenter
 Exhibeas, tibi quæ Musa benigna dedit.
 Hæc præceptorum breuiter sit summa meorum,
 Quam dat amatori Naso poëta suo.
 Si uox est, canta, si mollia brachia, salta,
 Et quacunq; potes dote placere, place.
 Vt tamen & finem noris imponere cantu
 Est opus, haud omnes Musica quando iuuat.
 Ne, sicut faciunt cantores, ipse boatu
 Perpetuo obtundas arida labra siti.
 Est saties somni, choreæ, cantus, & amoris,
 Tædia sunt nimio nulla mouenda modo.
 Esto propinator comis, sine lite uicissim,
 Ipse propinanti pocula redde uicem.
 Quod nimium est blando ciuilitè ore recusa,
 Si sapit, urget te magis ille nihil.

Durius

Durius inuito cyathos obtrudere noli.

Non sapiunt stomacho uina coacta meo.

Aequè est grande scelus nolentem cogere, quàm si

Pellitur à gelida cum sitibundus aqua.

Vino iunguntur, uino soluuntur amici,

Nemo tuo iussu uina coacta bibat.

Quod satis est pota, modus est retinendus ubiq̃,

Omnia finito sunt cohibenda modo.

Et quod amatorem docuit modo Naso citatus,

Illud idem memori condere mente uelis.

Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi,

Officium præstent mensq̃ pedesq̃ suum.

Non ita te rigida potantem lege tenebo,

Vt mox peccantem plectere morte uelim.

Raro contingens noxa excusabilis esto,

Carpitur ebrietas quotidiana mihi.

Nonnunquam est nobis authore Platone bibendū,

Nec uitium ebrietas quælibet esse potest.

Temporibus festis iuuat indulgere falerno

Largius, inq̃ tuis sancte Lyæe sacris.

Talia tu nobis coelestia dona dedisti,

Talia sunt aris dona ferenda tuis.

Hospitibus liceat uino præsentibus uti

Fufius, & uita liberiore frui.

Sidonius Bitias pleno se proluit auro

Impiger, hunc procerum turba sequuta fuit.

Ingeminant plausum Tyrj Troesq̃ sequuntur,

Cur ego non plaudam quis prohibere uelit.

Maximus

DE ARTE BIBENDI

Maximus Aeacides uinum esse meratius optat
 Legatos castris cum tenet ille suis.
 Maioremq; iubet cratera reponere mensis,
 Et conuiuiarum pocula cuiq; sua.
 A uino sumpsit placandi exordia Vlysses,
 Haud melius potuit sumere principium,
 Et persuasisset, benè si potasset Achilles.
 Non fuit Aeacidæ potio larga satis;
 Magnanime Aeacida heroum fortissime salue,
 Hæc benè subiunxit, cætera uerba malè,
 Haud equidem dapibus mensæ genialis egemus,
 Nullius Argiui plus eguistis ope.
 Sic Danais properata fuit facundia damno,
 Longius ô stolidi Bacchus amandus erat.
 Est locus & tempus minimè damnantia uinum
 Flumine quod forsan uberiq;e fluit.
 Multa quoq; excusat precium uirtusq; bibentum,
 Quare cum magnis pocula carpe crebro.
 Sed tamen ipse stude semper meminisse decori,
 Ne, quod non deceat, pотор ineptus agas.
 Viue bibens sicut properato carmine dixi,
 Non haurire merum, perdere, culpa, merū est.
 Sunt fines rerum, certa est quoq; meta bibendi,
 Si sapias hanc nunquam transgrediēre sciens.
 Ne ratio multo submersa uel obruta uino
 Fluctuet in medijs naufraga facta cadis.
 Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
 Eripiat, si qua est inter utrumq; nocet.

Hac

LIBER PRIMVS.

Hac ipsa Liber de caussa est dictus Iachus,
 Mœsta quòd à curis libera corda facit.

Quæ dixi lepidos inter seruanda sodales,
 Hæc tibi cum sponso sunt retinenda magis:

Ne quando ad tædas genialia festa iugales
 Non benè compositus tiro uocatus eas.

Et uictus uino petulanter plurima pecces,
 Et risus fias omnibus ipse leuis:

Et sic contemptum incurras odiumq; bonorum,
 Quod tibi uix adimat deniq; uita sequens.

Maior honestatis ratio, atq; modestia maior,
 Et pudor hic maior semper habendus erit.

Estq; uerecundo tibi castius ore loquendum,
 Propter matronas uirgineumq; decus:

Propter conuiuas senio & gravitate uerendos,
 Qui mores, gestus, & tua uerba notant.

Ergo cœnanti ciuilitate atq; bibenti
 Præcipuè ebrietas est fugienda tibi.

Ebrietas nulla nobis ratione probatur,
 Sola iuuentutem sobria uita decet.

Proximus illius monstrat simulachra libellus,
 Et uitia antiquo carmine scripta mihi.

Hoc uelut in speculo, facies turpissima quæ sit
 Iugi lurco madens ebrietate, uide.

Quam uisam fugias uita aspernatus in omni,
 Si laudem ueræ sobrietatis amas.

Prima mihi cepti pars est decursa laboris,
 Restincta faciam uela secunda siti.

VINCENTII
 OBSOPOEI LIBER SE-
 CVNDVS DE ARTE BIBENDI.

Dñs Bacche pater genialis cōsitor uuæ,
 Et nobis ppera funde falerna manu.
 Grandia nectareo madeant carchesia
 succo,

Francica perpetuo flumine uina fluant,
 Prolue uitiferos cœlesti flumine colles,
 Et dignare tui munus obire patris.
 Nos largo tamen imbres tuo perfunde Lyæ,
 In pelagus rapidas auferat Ister aquas.
 Ne uelut æstiuis pereunt feruoribus herbæ,
 Cum uehemens siccos Syrius urit agros.
 Sic mea tardato pereant arentia potu
 Gutturæ, & exhaustis uiribus ora siti.
 Nec te formosi munus Ganymedis obisse
 Tædeat, exemplum res habet ista suum.
 Nectar & Ambrosiam quoties Vulcanus & Hebe
 Apposuerunt Deis, semideisq; uiris?
 Cum sis Vulcano potior, formosior Hebe,
 Et te pro Phrygio si Ganymede probo,
 Cur non esse uelis nobis Vulcanus & Hebe?
 Et Ganymedæa fundere uina manu?
 Sint igitur pleni calices, pateræq; cadiq;
 Sint plenæ trullæ, plena capedo mero,
 Et phialæ usno tumeant: si rectius uti
 Primus ego docui munere Bacche tuo,

Si

LIBER SECVNDVS.

Si, licet indocto, celebros tua numina uersu,
 Sedulus atq; libens si tua sacra colo.
 Aeuo si nullo Bacchi delebile nomen
 Laudibus æternis clara per astra fero.
 Te melior superis non est Deus additus, ipse
 Dites, formosos, ingenuosq; facis.
 Tu facis audaces animos, domitasq; feroces,
 Hoc sensit Pentheus, atq; Lycurgus atrox,
 Ille quod afflicto cepta orgia rupit Accete,
 Huius te contra uis quod iniqua stetit.
 Quando tuas sæuus Nysæo in uertice Nymphas
 Terruit, & trepido fert tibi Thetis opem.
 Hoc Indi sensere truces, nautæq; maligni,
 Quos modo Carpathius per mare gurges alit.
 Spe desperantes, marcentia membra uigore
 Erigis, ignauos sedulitate moues.
 Quamlibet informem commendas Bacche puellis,
 Quamlibet afflicti uulnera dura leuas.
 Rore tuo reficis deflentes funera matres
 Natorum, & lachrymas sistis lache mero.
 Paupertatis onus graue tu portabile reddis,
 Et facis ex humili splendida tecta casa.
 Artes ipse doces, infanti plurima linguæ
 Suggestis è plenis uerba diserta cadis,
 Ipse tuo dulces immittis munere somnos,
 Ille tuus recreat corpora fessa liquor.
 Ipse ter optatæ remoraris grata iuuentæ
 Tempora, decrepitos nec sinis esse senes.

DE ARTE BIBENDI

Tu potis es longæ spacium transscribere uitæ,
 Currentes potis es tu retinere dies.
 Ipse facis turbam crebro saltare senilem,
 Ipse etiam curuas ludere cogis anus.
 Iungis amicitias, iungis Lenæe sodales,
 Et tuus accendit frigida corda calor.
 Ipse potes diuos in magno solus Olympo,
 Solus & ipse homines exhilarare potes.
 Deniq; uitifluo demortua corpora succo
 Ne ualeam, si non uiuificare queas,
 Ferreus est quem non tantarum commoda rerum,
 Et quem non animo Bacchica dona mouent.
 Haud sic nostra stupent rigido præcordia ferro,
 Ut moueat uirtus me tua tanta nihil.
 Quare age chare parens magno cratere repleto,
 Suffice non lentè uina bibenda mihi.
 Bis dat, qui cito dat: bis gratia maior habenda est
 Pro re non magna quæ datur empta prece.
 Cernis ut exhausto stet crater inanis lacho,
 Porge coronati uina secunda cadi,
 Quo ualeam partem reliquam superare laboris,
 Atq; suo ceptos claudere sine libros.
 Tiro bibe, & memori mea dicta reconde falerno,
 Sobrius auriculas arrige quæso tuas.
 Ut uideas quàm sit turpis quàm foeda uoluptas
 Ebrietas: & quod sobria uita decus.
 Inter Apellæas monumenta uetusta tabellas,
 Quas celebrat scriptis Græcia docta suis,
Eximiam

LIBER SECVNDVS.

Eximiam tabulam manus ingeniosa reliquit,
 Vtraq; cui cedit, quas dedit illa, Venus,
 Altera quæ nuda æquoreis emergit ab undis,
 Altera quæ Cois non nisi cepta fuit.
 Picturam referam, superat præstantia carmen,
 Et uincit uersus ars preciosa meos.
 Latè diffusus uiridi stat gramine campus,
 Arboribus medio consitus hortus inest.
 Quem circumducta uallauit sepe nitentem
 Floribus irrigui culta per arua solis.
 Multimoda est illic uernorum copia florum,
 Passim quæ facilem pingit amanter humum,
 Lilia sunt illic, est mollis amaracus illic,
 Et cum sanguineis alba ligustra rosis,
 Et cum purpureis uiolaria fusca rosetis:
 Quid multis? uerno cuncta colore nitent.
 Non sic thure nouo spirat panchaia: non sic
 Vernat odoriferis fertilis hybla rosis.
 His communis honos campum uariabat & hortum
 Vere nouo sicut florida rura solent,
 Hortum præcipuo decorabat uinea cultu,
 Atq; in foecundis uitibus uua recens:
 Vna dat ingressum sed ianua magna patentem,
 Intranses dextram quæ sita parte capit.
 Exitus angusto stat limine parte sinistra,
 Qua tendit raro semita trita pede,
 Sentibus & dumis & acutis obruta spinis,
 Prorsus & horrificis aspera facta rubis.

DE ARTE BIBENDI

Dextera quod tendit per amœna uireta, rosasq;
 Molliculas: plantis est uia trita crebris.
 Maximus hac populi est nitidū cōkursus ad hortū,
 Quam currunt iuuenes decrepitiq; senes.
 Ante fores niuzis stabant tentoria uelis,
 Frondosæ sedes, gramineiq; tori.
 In quibus appositis genialibus ordine mensis
 Discumbens epulis aduena turba uacat.
 Conuiuæ roseis redimiti tempora fertis
 Sumebant hilara pocula fronte meri.
 Sedibus addiderat Nymphas ætate decentes,
 Quæ mihi sunt uisæ promere uina cadis,
 Et discumbenti cyathis apponere turbæ,
 Et populum uarijs exhilarare modis.
 Harum prima fuit uultu cultuq; modesto
 Sophrosyne præses illius una loci.
 Hæc aduentantes solio composita salutat,
 Altera per sedes collocat Euphrosyne,
 Euphrosyne formosa genas, & fronte serena
 Collucens, plausus læticiæq; datrix.
 Et reliquæ Charites per mollia prata ministræ
 Conuiuas multa dexteritate tenent.
 Comiter & populum uino inuitare uidentur,
 Palmis portantes aurea uasa suis.
 Cernitur & populi iucunda bibentis imago
 Per spondas uarijs exhilarata modis.
 Cuius pars certant lucta in uiridante palestra,
 Pars ludunt disco: pars pede pulsat humum.

Sunt

LIBER SECVNDVS.

Sunt qui sermonem inter se conferre uidentur.
 Et sunt qui iuncta carmina uoce canunt.
 Musica quinetiam præsto instrumenta iacebant,
 Tibia cum cythara, fistula, plectra, lyra.
 Quid multis? istic habitarunt agmine læto
 Deliciæ, lusus, ocia, cantus, amor,
 Plurima mundiciæ frugali splendida luxu,
 Quæ deceat magnos non fugienda Duces.
 Diffusis animis generosi munere Bacchi
 Et sumptis epulis pars abiêre domum.
 Compositi, & læto testantes gaudia uultu
 Atq; salutata præside Sophrosynæ.
 Pars nondum contenta mero tendebat in hortum
 Multum despecta præside Sophrosyne.
 Cuius in introitu rubeis stat foemina buccis
 Atq; saginata crapula dicta cute.
 Hæc capite & geminis ad se uocat agmina palmis
 Ostendens patulas officiosa fores.
 Atq; ut totius facies tibi discolor horti
 Nota sit, hæc paucis carmina pauca cape,
 Præsidet in medio regali foemina cultu
 Ebria foemineo cincta satellitio.
 Pampineis fertis comptos ornata capillos,
 Et manibus phialam, ceu bibitura tenens.
 Hanc iuxta famulæ pateras calicesq; gerentes,
 Intransi turbæ uina bibenda ferunt.
 Quarum prima mihi uisa est Dementia dici,
 Ex habitu & uultu, proxima luxuria.

Tertia

DE ARTE BIBENDI

Tertia letheis obliuio nata sub undis
 Attonitæ similis, quarta sedebat humi,
 Quæ mihi pigrities langoris filia uisa est,
 Stillantem cyathum semisopita tenens.
 Quarta furoriferæ sociata parcœmia rixæ
 Vicina post hanc in statione stetit.
 Postremam tenuit uecors infania sedem,
 Cum rabie & iuncto fratre furore sibi.
 Has circumstantur ursi, uituli, atq; molossi,
 Plurimus & longis auribus arcas equus.
 Balantes & oues, hirci cum cercopithecis
 Atq; lupi atq; boues, setigeriç; fues.
 Ex hominum facie mutati in monstra ferarum,
 Postquam foeminea uina bibere manu.
 Intrabant homines humana fronte, manebant
 Tales humana deniq; fronte diu,
 Gustato potu in formas abiere ferinas,
 Pristina nec cuiquam mansit imago sua.
 Tanquam cyrcæis haurirent pocula succis,
 Sic subito formis emicuerè nouis.
 Primum censebam cernendo talia Cyrcen,
 Reginam in medio stare, nec illa fuit.
 Sed fuit ebrietas Grais signatâ figuris,
 πάντων οἴνοπότων ἡ βασιλίσσῃ μέθῃ.
 At quæ multiplicum confusio foeda ferarum?
 Quæ uitæ facies interioris erat?
 Nam mixtim patulis uisæ sunt rictibus unâ
 Omnes discordi uociferare sono.

Ex alia

Ex alia sed parte uomunt de gutture uinum
 Vinosæ indicium simplicitatis oues,
 Quæ egressere canes eadem mox frustra resorbent,
 In cœno uoluunt dum sua terga sues,
 Serpentesq; uomunt diros, uiridesq; lacertas,
 Dispeream si te carmine ludo meo.
 Vaccas & uitulos, ranas uomere atq; cicadas
 Vidisses, gemmas octipedesq; capros.
 Porrò asini libros, enses cum fustibus ursi,
 Mures & catts euomuere lupi.
 Indecores saltus exercent cercopithecii,
 Quorum pars maior florea ferta gerunt.
 Nec procul alternis laniant se dentibus ursi,
 Et furiunt multa seditione lupi.
 Quos furor & rabies in mutua uulnera trudent,
 Ceu geminas acies quæ fera bella gerunt.
 Parte sed in læua qua cernitur exitus horti,
 Et uia per modicas non benè trita fores,
 In cœno in uomitu mixtorum foeda animantum,
 Corpora confuso strata sopore iacent.
 Partim uulneribus, partim quoq; sautia uino,
 Tanquam cæforum mortua turba foret.
 Quorum pars surgit discusso languida somno
 Et repetit celeri lustra priora pede.
 Pars nacta humanam faciem, sed pelle ferina
 Tecta, petit tenues sobria facta fores
 Hortoq; egreditur pedibus male firma, gra uicq;
 Incerto, membris mutila turba suis.

DE CARTE BIBENDI

Qualem monticolæ speciem gessere bimembres,
 Talis semiferæ turbæ abeuntis erat.
 Egressis uetula laqueos & uincla gerentes
 Ocurunt: captis inñciuntq; manus.
 Et duro faciles castigant uerbere uinctos
 Atq; renitentes fustibus usq; domant.
 Quas inter non est in plures sæuior ulla
 Quàm prima articulis attenuata suis.
 Pallida quæ partim, partim rubet ignea uultu,
 Et nisi me fallunt omnia, febris erat.
 Sæuit & in multos membris turgentibus una
 Hydrops sulphurei crassa coloris anus.
 Nec furit in paucos scabioso corpore psora,
 Hos pulsans, illos improba crine trahens.
 Vna sed ante alias sexcentis obsita pannis
 Afficit omnino corpora nuda flagris.
 Squalida paupertas cernentibus esse uidetur,
 Mendici specie sordida maera fame.
 Vehiuolo curru cum letho uecta senectus,
 Proterit & iuuenes, proterit axe senes.
 Et plures aliæ, quarum mihi nomina non sunt
 Cognita, captiuos sub iuga dura trahunt.
 Talis Apelleæ tabulæ florentis imago
 Et facies ueteri grammate picta fuit.
 Quam tibi, non quali decuit depinximus, arte,
 Vicit enim hæc uersus ingeniosa meos.
 Nunc super est pictis quæ sit sententia formis
 Carmine non longo discutienda mihi,

Conspi-

Conspicis hac geminas prisca sub imagine uitas
 Et speculum siccae leticiae atq; metes
 Leticiae est extra locus, ebrietatis at intra
 Mansio uitigeri florida septa loci
 Sed uia per campum, quae maxima ducit ad hortu
 Copiaq; innumeræ plebis euntis eam
 Significat cupide sectari et oia cunctos,
 Adq; uoluptates mente animoq; rapi
 Sed tamen hos seruare modum, & dilcedere Baccho
 Perfunctos, salua cum ratione domum
 Illos ignorare modum tempusq; fruendi,
 Atq; ideo in septis lustra diurna sequi
 Amissa donec penitus ratione bibones
 Videris in brutum degenerasse pecus
 Nec prius absistunt lustris ratione relictis,
 Quàm illos aut morbus durior inde fuget,
 Aut tandem nudos abigat penuria rerum,
 Semiferos duræ proijciendo fami
 Hæc est ebrietas, cultoribus ista rependit
 Dona suis: hosti uix satis apta dari
 Ebrietas furiale malum, blandumq; uenenum,
 Mellitum exitium, dulcis amaricies
 Ebrietas uitium deforme: & foeda uoluptas
 Hanc fuge ceu pestem corporis atq; animi
 Cui nunc sacra ferunt passim iuuenesq; senesq;
 Vesani pulsa sobrietate procul
 Hoc mihi crede malo non est praesentius ullum
 Quo citius perdis corpus & ingenium.

DE ARTE BIBENDI

Nullius exemplo quamuis moueare poteris
 Quem turpi affectus labe sequare ducem.
 Non aliud uitium nunc magnas possidet aulas,
 Quamuis nunc uitij omnibus aula scater.
 Sic, uelut ebrietas, quæ summam prendidit arcem,
 Perpetua ebrietas aulica uita modo est.
 Nec gratus tumidæ seruit modo sobrius aulae
 Quæstor, eques, consul, mulio, scriba, coquus.
 Cernis thyrsegeros passim regnare merones,
 Assidua stillant ebrietate duces.
 Si poteris bone tiro elephanta æquare bibendo,
 Aulicus ex aulis præmia digna feres,
 Non alio studio nunc ordo tenetur equestris,
 Quisq; cupit multo nobilis esse mero.
 Quæ rogo nunc alia fatuat uesania ciues?
 Ebrietas omni regnat in urbe potens.
 Vinosos seruos festa olim luce Lacones
 Spectandos & natis exhibuere suis.
 Quo detestari puerilis disceret ætas,
 Hoc uitij morum turpia probra uidens.
 Nunc ipsi patres seruorum exempla sequuntur,
 Suntq; suis natis ebrietate duces.
 Sed quid tectatur nisi Bacchanalia uulgus?
 Ebria uinosum pocula uulgus amat,
 Ebrietas toto breuiter non cessat in orbe,
 Sunt passim bibulis omnia plena uiris,
 Hæc illa est lato tritissima semita calle
 Vadere continuè quam cupit omnis homo.

Est in

LIBER SECVNDVS.

Est in contemptu frugalis uita, libido.

Potandi cunctos prodigiola tener.

Ducitur ebrietas nunc uirtus maxima: nemo

Carpentem hanc sicco rebitur ore loqui.

Quæritur hac celebris nunc cunctis gloria: cunctis

Quæritur hac nomen, gratia, fama, fauor.

Nemo bonus nunc est, nec strenuus esse uidetur,

Plurima ni poterit perdere uina bibax.

Nullus eris si sunt ignauæ ad pocula uires,

Plurima ni sicces pocula, nullus eris.

Quo circa flexos oculos intendere turbæ

Qui uult exemplo fallitur ille malo.

Nec degustatam dulci medicamine lotum

Deseret ut socij ductor Vlysse tui.

Tetrahat exemplum nullum blandissima Siren,

Si salua è uino puppe natare cupis,

Contemplare precor foedos puer optime mores

Et pone ante oculos turpia quæcque tuos,

Quæ bibuli amissa peccant ratione, uidebis

Hac facie nullum foedius esse chaos.

Mutatos homines dices in monstra ferarum

Horrida cyrcæis esse ueneficijs.

Tollere clamorem cogeris imagine uisa

Symposij, & motus dicere uoce truci.

Quæ uos uita tenet plusquàm pecuina bibosi?

Quæ furia quæso pectora uestra mouent?

Hoc non est gaudere, sed insanire bibones,

Hoc equidem est uinum perdere, non bibere.

DE ARTE BIBENDI

Vita uoluptati quibus est turpissima : quicq;
 Virtutem solidam nomen inane putant,
 Et famæ titulum uilem melioris habentes,
 Sectantur uestri turpia lustra gregis.
 Exiit hic hominem qui talem uiuere uitam
 Sustinet, & sensus perdidit ille suos.
 Nullum sic brutum, neq; bestia sic bibit ulla:
 Mensuram potus nam pecus omne tenet.
 Ergo solus homo iam bruto turpior omni
 Potandi nullum uouit habere modum?
 Quem Deus ipse sua formauit imagine : quemq;
 Egregijs animi dotibus excoluit.
 Ille feras omnes, animalia cuncta pudendus
 Exuperat foeda, bestia spurca, gula.
 At non ille sator iucundæ uitis in orbem
 Sparsit in hoc placidi munera grata meri.
 Non iubet eximijs temerè nos rebus abuti,
 Dummodo sedandæ sunt data uina siti,
 Non prohibet iustum sumendi nectaris usum,
 Sed neq; cum genio bella gerenda docet.
 Assidua grauiter fert ebrietate madentes,
 Ebrietas uitio continuata datur.
 Sed neq; mox properans, quoties sitientius æquo
 Hauferis, iratus currit ad arma pater.
 Quippe potest fieri ut Bacchi dulcedine captus,
 Imponant animo uina dolosa tuo.
 Errasti imprudens : facit hoc placabile crimen,
 Culpa frequens digna est crimine, rara uacat,
 Crebri

LIBER SECVNDVS.

Crebri supplicium lapsus poenamq; merentur,

Ebrietas poena est afficienda frequens;

Qualia nunc agitant ferme conuiuia nostri,

In quibus ebrietas arce suprema sedet.

Nemo contentè, nemo frugaliter istic

Bacchi concessio pocula more colit.

Respice conuiuas ab amico forte uocatos,

Comperies equidem me tibi uera loqui.

Nemo sepositis diffusus nectare curis

Iucundis quærit soluere corda iocis,

Nemo sophrosynen dignatur honore modestam,

Nemo respectum sobrietatis habet.

Qui non æquali cursu contendat in hortum,

Vix nunc in toto cernier orbe datur.

Sed nunc bella uide patriæ conuiuia nostræ,

Cur procul exemplum lector amice petas?

In quibus ut madidos hospes dimittat amicos,

Hoc studet, hoc cunctis nititur ille modis.

Protinus infuso certant pugnare Lyeo,

Primum uno, gemino mox calice, inde tribus,

Pocula siccantur, cyathi uertuntur in orbem,

Potatur strepitu concutiente domum.

Et uetus atq; nouum uario cratere falernum

Promitur, hic ueteri prouocat, ille nouo.

Ex alia rubei ueniunt de parte coloris

Cuius perspicuo uina bibenda uitro.

Iam quis factitia atq; exotica uina recenset?

Quæ saltem in gluuies pocla profunda uorat.

Accedunt

DE ARTE BIBENDI

Accedunt madidæ Cereris coniuncta Lyæo
 Pocula: non æquis, credo, reperta Deis.
 Mox abaci uino stillant, & scamna lauantur,
 Perfusumq; bibit plurima uina solum.
 De mensis currunt crescentia flumina riuis,
 Haud uisi raro sunt mihi nare cade.
 Tantus adest luxus, tanta est profusio uini,
 Tot submersa mero pocula plena fluunt.
 Non mouet hæc quenquam facies turpissima, dicunt
 Hic hic Germani discubere boni.
 Sed postquam indomitum uicit præcordia uinum,
 Et natat in madido lubrica lingua loco,
 Quam tunc spurcitiem, quæ tunc obscena, pudore
 Absterfo, profert ebria turba precor?
 Hic nullus uerbis pudor, aut reuerentia mensæ est,
 Hic ratio castæ nulla pudicitia.
 Hic nusquam teneræ puerorum parcitur auri,
 Dicuntur uitæ noxia uerba piæ.
 Promitur obscena Milesia fabula lingua,
 Historiæ molles, turpia furta, Venus.
 Iactatur madido Ficulinus in ore Priapus.
 Narrantur Cypriæ prælia spurca Deæ.
 Turpia ridiculæ cantantur carmina Musæ,
 Et mera postremò mensa uenena uomit.
 Ecce tibi porcos serpentibus atq; lacertis
 Plenos, serpentum uirus ab ore uomunt.
 Vipera tam præsens, nec habet Salamædra uenenû,
 Non anguis, Diplas, Bufo, Lacerta, Draco,
 Noxia

LIBER SECVNDVS.

Noxia letiferi haud est sic facies Basilisci,
 Lurida non adeo sic aconita nocent,
 Non insomnifica tantus reor aspide uires,
 Nec tantum immundus stellio uirus habet,
 Quantum habet illorum turpissima mensa ueneni,
 Et quantum illorum perdita lingua nocet.
 Quilibet urbanus lepido studet ore uideri,
 Vult quisq; hic alium uincere spurcitia.
 Et quantum ante mero, tantum nunc turpiter ore
 Obsceno certant uerba pudenda loqui.
 Adde quod innumeri retegant arcana gulones,
 Quæ prius in tacito delituere sinu,
 Deposito referunt in apertum condita fuco,
 Et sibimet fraudi lingua grauata mero est.
 Quid? quod & infreni uinosis excidit ore
 Improba per iugulum uox reditura suum.
 Fertur uera nimis iactata parcemia uulgo,
 Vina gubernaculo non moderata carent.
 Mensuram uini superans & mentis & oris
 Crede, potens non est amplius ille sui.
 Sobrius occultè tacito quæ corde premebat
 Hæc stolido cunctis ebrius ore refert.
 Nam sicco quæ corde latent, hæc ebria lingua
 Effert, atq; facit cuncta sepulta palam.
 Dedecus ipsa suum, sua cunctis ulcera pandit,
 Quæ bene celarat dissimulata prius.
 Hi proprio indicio produntur & infamantur,
 Atq; ideo mures turpiter ore uomunt.

DE ARTE BIBENDI

Sunt qui ridiculè sacra de lege frequenter
 Dummodo iam poti differuisse solent.
 Scrutantur rerum mysteria cuncta sacrarum,
 Qua iuuet alma pios utilitate fides.
 Quid lex, quid Christus, quod gratia præstitit: & quæ
 Possit homo arbitrio lege iubente suo,
 Quos Deus æternæ præsciuerit undiq; uitæ,
 Diracq; sub stygio quos loue poena manet.
 Hic uero bibulas inter discordia turbas
 Exoritur, pugnam quæ parit orta grauem.
 De sacris quoties profertur quæstio rebus
 Dum negat ingenio cedere quisq; suo.
 Omnia diuinæ quamuis abscondita legis
 Ceu digitos pugnant noscere posse suos.
 Qua re prostituunt uentres mysteria Christi,
 Quæ saltem siccis sunt meditanda uiris.
 O compotores foedum pecus, ut mihi sæpe
 Mouerunt mollem iurgia uestra iocum.
 Nam dum ridicula pugna certatis a toti
 Num bona adhuc opera sint facienda quocq;
 Cernimus haud ullum fieri laudabile factum,
 Per uos quod puræ sit bonitatis opus.
 Quàm quod sat fidi (si Dijs placet) estis amicis,
 Dum miseros calices uestra popina uorat.
 Annuitis facilè ut uobis sorbentibus unum
 Proximus impigrè pocula dena bibat.
 Omnis in hoc uestræ pugnae lis cardine pendet,
 Quod caro sit iussa non maceranda fame.

Pluribus

LIBER SECVNDVS.

Pluribus hæc uerbis haud argumenta bibones
 Confirmant, factis fortius illa probant.
 Iussi ieiunant nunquam, nec sponte dometur
 Vt caro, ieiuno uiuere uentre student.
 Quippe pigrum semper replent abdomine uentrē
 Addicti uino perpetuæq; gulæ.
 Et quæ præcipue capit admiratio multos
 Non hos ulla fames, non premit illa sitis,
 Quo tamen hosce minus uexat sitis abrodiaetos
 Hoc arcus instar largius usq; bibunt.
 Dolia sunt, credo, in quæ uasta Daneia turba
 Ne quicquam refugas anxia fundit aquas.
 Quo plus nancq; meri crebro in caua guttura fundit
 Hoc magis atq; magis pocula crebra petunt.
 Tales immundos Epicuri de grege porcos
 Efficiunt tantum plurima uina pios.
 Inde uomi à rudibus quis demiretur asellis
 In tabula nunquam quos didicere libros?
 Interea crescunt securæ tempora uitæ,
 Iraq; contempti non bene spreta Dei,
 Cœlorum dominum bibulorum nemo requirit,
 Irati nemo numina magna timet.
 Fabula sunt superi, stygij sunt fabula manes,
 Fabula sunt bibulis alta barathra uiris.
 Nec, quæ uinosi cœlestia regna negarit,
 Vox Pauli bibulos dura minaxq; mouet.
 Quis uero memoret quàm dent se turpiter omnes,
 Hic ubi iam largis incaluere cadis.

DE ARTE BIBENDI

Promptius expediam quot mōstris mūdus abūdet,
 Aut quot alat uarias Africa terra feras,
 Ioania undisoni quot pulsent littora fluctus
 Sæuus ubi boreas flatibus æquor agit,
 Aut quot Erythræo nascantur in æquore conchæ,
 Aut quot odoratis floreant Hybla rosas.
 Percurrā citius uitia execranda Papatus,
 Quæ nullus longa scriberet iliade.
 Qui nam lege sua totum deceperit orbem,
 Christi peruertens omnia uerba Dei,
 Qualibus ille dolis impostor & artibus usus
 Congessit raptas totius orbis opes.
 Quotq; suis bullis animas demiserit Orco
 Romanus præsul sanctulus ille pater.
 Est qui perfusus uino lachrymatur, & est qui
 Nullum ridendi nouit habere modum.
 Alter opes iactat, formosæ coniugis alter
 Prædicat & speciem, & pignora nata domi.
 Tertius Irus egens, quanquam ditissimus æris,
 Deflet egestatis plurima damna suæ.
 Audaces animos gerit inter pocula miles,
 Sobrius aspecto cominus hoste fugit.
 Pluribus exhausto crescit sapientia uino,
 Fitq; Solon subito qui fuit ante Midas.
 Hic furit, ille boat, cacat alter, perbibit alter,
 Ille quod ingessit turpiter inde uomit.
 A' uomitu stomachum properat replere grauatum,
 Mox iterum & famulos fundere uina iubet.

Sæpe

LIBER SECVNDVS.

Sæpe etiam, ô turpes, quicquid uomuere resorbēt,
 Vt canis egestos colligit ore cibos.
 Aut aliquid foedi & erudi, quod nauseat alter,
 Sæpe uorant fortes ebrietate uiri,
 Vitrea uasa, choas, nec sunt à moribus illis
 In caueis tutæ, quæ modulantur, aues.
 Ille refert Cynicos nudis saltare pudendis
 Non dubitans, quiddam turpius alter agit.
 Quintus adit rixas, & lingua pugnat amara,
 Illudens madido pocula fracta solo.
 Hic foedè ructat, somno facit ille profundo,
 Stertens oppletus sordibus & uomitu.
 Non pauci quærun amissa ueste lutocq;
 Foedati fera reperere nocte domum.
 Plures ad proprios, ceu sarcina plumbea, nidos
 Portantur: cantat tertius ante fores,
 Factus amator iners, dicas, mihi crede, luporum
 Impulsos rabie sic ululare greges.
 Hæc illa est bibulæ turpis comœdia uitæ,
 Cuius ubiq; uiris plena theatra uides.
 Illa mihi superest actu claudenda supremo,
 Vt constet numeris fabula tota suis.
 Nullus in hac patitur uacuis spectator haberi.
 Histrio sed qui uis feruidus esse cupit.
 Nec grauat hic proceres uilis persona Dromonis,
 Nec magnos mimos hic pudet esse Duces.
 Quid facerent plebes, procerum sorbente corona?
 Aemula sunt capiti cætera membra suo.

DE ARTE BIBENDI

Et cum de tali nisi parta laude theatro
 Quærat adhuc firmo nullus abire pede.
 Nemo tamen scenæ curat seruire decenter,
 Ebibulis populo nemo placere studet.
 Turpia cordatis crebo spectacula præbent,
 Et pueris risum sæpe mouere solent.
 Vel cum per medias gressu titubante plateas
 Intedit nimio turba grauata mero.
 Vel cum nocturnis sunt edita prælia lustris,
 Mane per insanum commemoranda forum.
 Vel cum magniloqua se iactant uoce bibones,
 Ille quot hesternæ pocula nocte bibit.
 Alter quot solus socios Baccho duce uictos
 Compulerit somno tradere membra graui.
 Ille quot in somnis tractas per pocula noctes
 Egerit assiduè labra rigante mero.
 Alter ridenti iurat se uoce dies per
 Iam multos sanum non habuisse caput.
 Ille quot amissa noctes ratione bibendo
 Sterterit in foeda forte relictus hara.
 Est qui de uicto se iactitet hospite, decus
 Tota deuicta sorbitione domo.
 Non licet à bibulis alios audire triumphos,
 Laude uehunt hausti fixa trophæa meri.
 Porro quid hæc aliud turpis iactantia signat,
 (Si cupimus recta rem reputare uia)
 Quàm semel amissis rationis sensibus, omnes
 In brutum bibulos degenerasse pecus.

Nemo

LIBER SECVNDVS.

Nemo sperabit benefanz mentis honestum
 Ere se turpi sumere posse decus.
 Nec quenquam credo (nisi sit sceleratus & excors)
 Turpiter ob uitium turpe placere sibi.
 Foedius est aliquid , seu turpius ebrietate
 Quemlibet immemorem quæ facit esse sui.
 Quæ parit effrontes , & corda oblita pudoris
 Cogit in absurdum currere quodq; nefas.
 Quæq; sui quosuis sublato iure potentes
 Dejicit , imbelles inualidosq; parans.
 Vt iam non titubans pes, nō mens, linguæq; possint
 Amplius officium lector obire suum.
 Obruitur grauis immodico sapientia uino,
 Franguntur multo fortia corda mero.
 Mænales insanæ Bacchum comitantur inertem,
 Has nisi lurcones ebria monstra puta.
 Cunctarum tollit Bacchus discrimina rerum,
 Atq; hominem prorsus non sinit esse hominem.
 Sed tamen hinc claræ uenantur præmia famæ,
 Quærendi hinc bibulos nominis ardor habet,
 Potorem inuictum dici laus maior habetur,
 Quàm dici hectoreis ausibus esse parem.
 Hanc auidè famam properant contingere cuncti
 Laudis : & hanc alijs præripuisse iuuat.
 Si uenit è nigro memorabile nomine nomen,
 Si uenit è uicij candida fama malis,
 Si parit æternam fugienda infamia laudem,
 Turpia si præstant lustra perenne decus,

Quis

DE ARTE BIBENDI

Quis non perpetuo uicturos tempore speret
 Infames bibulos dulcis lache tuos.
 At non infami subsurgit gloria fama,
 Turpibus è rebus gloria nulla uenit.
 Est ad uirtutem tenuis perçq; ardua callis,
 Hoc septum duris sentibus horret iter.
 Hinc ille assequitur celebris præconia famæ
 Qui tolerat casus laudis amore graues.
 Non uino, uirtus sudore paranda, paratur,
 Et famæ crescit sedulitate decus.
 Sed quæ sunt tandem illius præconia laudis?
 O bibule aut famæ portio quanta bonæ?
 Si tua multibibæ uelania scæda coronæ
 Laudatur, sanis uituperata uiris.
 Scilicet hinc oritur clarum & laudabile nomen
 Si iugi madeas plena lagæna mero?
 Aut si nemo tuo uasto cum gutture iustum
 Certamen uini poter inire potest?
 Hoc esset barathrū, & uastam superare charybdim,
 Aut Irim bibulam uincere uelle siti.
 Exuis humanos sensus, & bestia factus
 Ut paucis placeas turpia quæçq; facis:
 De grege uinoso partes fert ille priores,
 Et caput est bibuli famæçq; prima chori,
 Quem norunt omnes lenones, scorta, bibones,
 Caupones, inimi, balnea cuncta, coqui,
 Lusores, scurræ, lenæ, uetulæ, parasiti,
 Mensipetæ, serui, sordida lustra, proci:

Adde

LIBER SECVNDVS.

Adde ambubaias, tonfores, adde Gnathones,
 Et reliquum luxus desidiaꝝ gregem.
 Egregiam uero laudem & spolia ampla reportas
 Ista tuam laudat si mala turba gulam.
 Cui dum ridiculè conaris amice probari
 Diceris infamis perditus atq; nepos.
 Dumq; his obsequeris uilis tibi uita uidetur,
 Projicis hanc tanquam putrida poma forent.
 Inq; tuum peccas grauiter turpissime corpus,
 O gulo præpropera mox periture nece.
 Nam dum plura nepos quàm par est uina liguris,
 Ipse ferus certè sis homicida tui.
 Iupiter immodicis quoq; suffocat imbribus arua,
 Imber alit siccos, sed moderatus, agros.
 Multus obest uini: prodest moderatior usus.
 Hunc sapiens, illum non bene sanus amat.
 Accelerat uarios Sybaritica uita dolores;
 Illa subit morbos multiplicescq; cruces.
 Amittunt habilem uino eneruata uigorem
 Membra, malis corpus fluxibus omne dolet.
 Hinc tremuli capitis uertigo odiosa resurgit.
 Hinc ille assiduè pallor in ore sedet.
 Inde manus tremulæ, digitiq; rigore retorti,
 Vincit ubi articulos sæua chiragra leues.
 Hinc torpent nerui sine sensu sæpe iacentes,
 Stringit & incertos inde podagra pedes,
 Hinc oculi fluidi, lippi, semperq; rubentes,
 Hinc male corrupto tormina uentre, ruunt.

h Hinc

DE ARTE BIBENDI

Hinc utraq; sonat stridens tinnitus ab aure,
 Ceu sonat in duris rauca cicada rubis.
 Hinc q̄q; multiplices ueniūt denso agmine febres,
 Hinc psoræ, hinc scabies, hinc q̄q; dirus hydrops
 Hinc subitæ mortes, atq; intestata lenectus,
 Funeracq; in gelido mane reperta toro.
 Sunt hinc nocturno furiales tempore somni,
 Hinc multis spectris irrequieta quies.
 Hinc ille est olidi deterrimus halitus oris,
 Foeteat ut crebro spurca cloaca minus.
 Deniq; totius corruptio corporis inde
 Imminet exitio proxima multiplici.
 Hæc tua si uiridis non sentit damna iuuentus,
 Hoc grauiora tibi sunt toleranda seni.
 Si non ante diem te funere mergit acerbo
 Ebrietas, plenis immoderata cadis.
 Omnino bibulam sequitur morbosa iuuentam.
 Subiecta innumeris ante senecta malis.
 Semper habet comitem stolidam hæc uesania poenã,
 Sunt morbi immodicæ præmia luxuriæ.
 Atq; hæc est fero egredientibus obuia turba,
 Hæc uetulæ bibulos lichnobiosq; manent.
 Tanti quod mentem mutet constare uidemus
 Vnde solet rabies, unde uenire furor.
 Vnde tot afflictæ ueniunt dispendia uitæ,
 Damnaq; poconia non medicanda manu.
 Post, ubi corruptum est nimio iam corpus lacho,
 Et dotes animi disperiere tui.

Obruit

Obruit & bibulos cunctarum obliuio rerum
 Partem animi memorem plurima uina necant.
 Non secus ac stygij lethæa fluminis unda
 Tollitur è memori pectore uita prior.
 Vt taceam rixas, lites, conuicia, cædes
 Multiplices factas ebrietate duce.
 Non opus est rebus manifestis addere testes,
 Sed tamen è multis pauca referre uolo.
 Et quid ego longè peregrina exempla requiram?
 Fare age quid nuper perdidit agricolas?
 Ebria seditio uillas uastauit & agros
 Igne, furore, manu, sanguine, cæde, nece,
 Inuictum Hannibalem campani pocula luxus,
 Vincibilem latio sola dedere Duci.
 Magnus Alexander uino furiosus amice
 Infecit mensam sanguine Clyte tuo,
 Quo scelere imperio Vitellius excidit, unco
 Tractus: delitijs, sanguine, pene, mero
 Non alia extinxit sceleratum uita Neronem,
 Sectatum mores Sardanapale tuos.
 Quid memorem plures uicio ebrietatis auito
 De solio pulsos, imperioq; Duces?
 Excute Romanas annales, excute nostros,
 Si magis exactè talia nosse cupis.
 Si quid habet uatum priscorum fabula ueri,
 Et multo Lapithæ succubuere mero.
 Si non Dulichios utres Polypheme bibisses,
 Seruasses oculum sic Polypheme tuum.

DE ARTE BIBENDI

Iudith Holofernem necat ebrietate sepultum,
 Id quod lectorem Biblia sacra docent.
 Ebrietate, trahit quæ cuncta nefaria secum
 Crimina, cum Sodoma uersa Gomorra iacet,
 Quot iuuenes nostro seculo satis indole clara
 His pessum uitij ebrietatis eunt?
 Viribus exhaustis exhaurit & illa crumenam:
 Herculeos census conterit ebrietas,
 Thesauros Croesi ebrietas Crassiq; uoraret,
 Hacres, hac patriæ dilapidantur, opes,
 Obsita panniculis comes ebrietatis egestas
 Fertur, egestatis nigra lauerna comes.
 Hæc te post nudum compellet ad improba facta,
 Vtq; pares numos suggeret arte mala.
 Artibus exitium lucrabere turpe malignis,
 Hic tandem finis ebrietatis erit.
 Semper enim uenter solitis uult rebus inanis
 Distendi, festos semper habere dies.
 Ocia uenter amat, uult plenæ pocula mensæ,
 Delicias, luxum, lauticiasq; cupit.
 Iam nisi diuitiæ Lydi, aut opulentia Crassi
 Adsit, non poteris ocia lenta sequi.
 Diuitiæ ignauis sunt nullæ: ignauia, si quas
 Sedulitas peperit, pigra profundit opes.
 Et tamen assidua magis assuetudine crescit
 Potandi per se magna libido satis.
 Hanc potes illæsus nunquam deponere: nunquam
 Hanc degustatam relinquere tiro potes,

Non

LIBER SECVNDVS.

Non bene gustatur tenero, mihi crede palato
Esca uoluptatis perfidiosa malæ.
Quòd semel haud facilis sit degustata relictu,
Pellitur à pingui non bene pelle canis.
Aegrè Ithacus potuit socios auellere Loto,
Quam modicè primis uix tetigere labris.
Dulce uoluptatis Lotus blandumq; uenenum,
Quod degustatum linquere nemo potest.
Interea nemo quem cura domestica, quemq;
Cum pueris uxor sollicitaret, erit.
Quæ, dum tu potas, dum plurima pocula sorbes,
Dum genio indulges, spongia plena, tuo,
Nuda sedens miserè deserta luget in aula,
Esurit & uacuum fortiter ante focum.
Siue pudicitiam uendit, sic cogit egestas,
Et formam in quæstu flebilis uxor habet.
Tu quoq; fortè alio flagras tunc moechus ab igne,
Semper ut est Baccho foeda libido comes.
Sic facis uxorem lecti uiolare pudici
Ieiunam sancta, foedera iuncta, fide.
Aut illi pugnīs durissima coena paratur,
Et petit ingratum fuste cibata torum,
Nullius ebrietas, non si Cicerone patrono
Sit rea sub Baccho iudice, caussa boni est.
Quam uaga mēs, & uita parum comitatur honesta,
Os petulans, animus, lubrica lingua, leuis,
Contemptus superum, rerum mala cura bonarum,
Perditio famæ, turpis abusus opum.

DE ARTE BIBENDI

Ad mala procliuis propensio quæcque patrandi
 Veloces uitium semper in omne pedes.
 Ergo Methe cum sit tam foeda nocensque uoluptas,
 Vnde uenit bibulis pestis & atra lues.
 Quid iuuat hac iuuenes animi corrumpere dotes?
 Quid iuuat hac corpus perdere quæso male?
 Quid iuuat hac florem teneræ extinxisse iuuentæ?
 Quæ per se satis est ægra, caduca, breuis.
 Quin emendata, tali iam tempore, uita
 Consulis ò melius culta iuuenta tibi.
 Incumbens studijs doctos euolue libellos,
 Et tibi linguarum nobile iunge decus
 Quas tibi iam pleno suffundit copia cornu
 Quæ decorat nostras Attica Musa plagas.
 Ista ad frugalem tam secula docta diætam
 Quamuis corruptum te reuocare queant.
 Floret enim nunc ipsa suis iam Musa Camœnis,
 Iam passim calebres cernis in orbe uiros.
 Hos ad honestatem comites tibi sume sequendam,
 Pocula cum foedis sumere foeda caue.
 Nullus enim patinis aut uino emerget, ut uastos
 Post cineres uolitet docta per ora uirum
 Denique concessos preciosi temporis annos
 Transigere haud temerè sic sine fruge uelis.
 Atque domi trepidos suspensa mente parentes
 Fallas absumpto tempore & ære rudis.
 Ne uelis ignem igni, nec flammis addere flammam,
 Temperet indomitum sobria Lympha merum:

Hæc

LIBER SECVNDVS.

Hæc uia potandi monstratur origine Bacchi
Fulmine combusta de genitrice sati.

Igneus urentes iacet in præcordia flammæ,
Atq; mero usq; meras ingerit ille faces.

His si nolueris & tu calefactus aduri,
Frigida feruentes diluat unda cados.

Ignuomo Bacchum flagrantem fulmine Nymphæ
Seruarunt liquidis (igne perisset) aquis.

Ex hoc Nympharum Baccho coniunctio grata est,
Hanc nisi secteris, quod bibis, ignis erit.

FINIS.

☞ VINCENTII
OBSOPOEI LIBER. TER.
TIVS DE ARTE BIBENDI.

Actenus ornatae frugalia pocula uitae
Diximus, & laudes sobria uita tuas.
Addidimus scedos turpissima monstra
bibones,

Et mala damnosae non numeranda methes.
Nunc tua Bacche canam, modo des in carmina uires,
Prælia largifluo perficienda mero,
Inuictasque acies, & pectora nescia mergi
Quamlibet immodicis debilitata cadis.
Mitte pater caput huc, placataque cornua uertas
Et des ingenio uela secunda meo.
Da generosa prius sitibundis uina camcenis,
Post potum melius carmina mille fluent.
Arma manu capias, animisque uirilibus audax
Pugnæ tiro rudis me duce bella subi.
Pro galea capiti molles impone coronas,
Stillet odoratae rore capillus aquae.
Amphora sit thorax, clypeus sit uasta capedo,
Sit tibi pro rigido uitreus ense calix.
Pro funda cyathum, graciles pro cuspide thyrsos
Sume, tubæ subeat sicca lagæna uicem.
Mauortis miles Vulcania comparet arma,
Bacchi militiam talia tela decent,

Sic

LIBER TERTIVS.

Sic libet atq; iuuat uini certamen inire.
 Claraq; suffuso ferre trophæa mero.
 Non alijs telis orientem uicit & Indos,
 Bacchus non alijs omnia regna domat,
 Ergo cui est uirtus, animusq; in pectore præsens,
 Si quem uina iuuant, & sitis ardor habet,
 Adsit, & impigris attollat pocula palmis,
 Victorem pugnae præmia digna manent.
 Nemo uelit mecum tali sudare palæstra,
 Qui non actutum potus abire cupit.
 Nec quenquam fugio, non ipsum crede Bonosum,
 Non Firmum: quamuis Cæsar uterq; fuit.
 Si quis nos saltem dapibusq; meroq; benignè
 Acciperet, letho pocula multa darem.
 Quas strages uini quàm possis cernere cladem,
 Talia nos bibulos si quis ad arma uocet:
 Si me irritarit etiam in certamina Bacchum,
 (Parce pater nobis ter uenerande) petam.
 Audeo uinoso pugnax contendere Como,
 Non superos timeo, non homines timeo.
 Si nescis ego sum memorabilis ille Philænus,
 Cui uini palmam Parthia tota dedit.
 Nobis cedit & ipse Tricongius ille nouellus,
 Perpetua Insubriæ fama decusq; suæ.
 Quæ stupet ipsa Methe fugiensq; timensq; bibentē,
 Quem Silenus amat, Mænades & Satyri.
 Artem igitur discat me præceptore bibendi,
 Si quis potando uincere quosq; cupit

DE ARTE BIBENDI

Pelidæ Phœnix, ego sum præceptor Iachi:
 Hanc nullus præ me tradidit artis opem.
 Dixeris hic forsân, quid agis uinose magister?
 Cur tua præteritum Musa retexit opus?
 Cur tua nunc uersis reuocat Palinodia uerbis
 Dogmata iussa pia sobrietate coli?
 Non sunt hæc sanæ pugnantia dicta camœnæ,
 Sic titubât largo lingua grauata mero.
 Sobria perpetuo constat sibi Musa, nec unquã
 Diffona discordi carmina uoce canit.
 Laudas astrictæ frugalia pocula mensæ,
 Et uitam institui sobrietate doces.
 Nunc inquis uini certamen inire laboro,
 Actutum ueniat potus abire uolens.
 Quemlibet ultrò etiam iactanti uoce laceffis,
 Atquæ parem censes non tibi posse dari.
 Quod si cuncta sui iactantia turpis habetur,
 Qua nũc te iactas fronte superbe Thraso?
 Non ego scripta prius temerè præcepta recanto,
 Nec mea præteritum Musa retexit opus.
 Quam norit quiuis illa se iactet in arte,
 Quisquæ sibi placeat, doctus in arte sua.
 Iure superbiuit fandi uirtute patronus
 Arpinas, Latij gloria summa fori.
 Hippocrati iustas tollunt medicamina cristas,
 Nec falsam laudem uendicat arte sibi.
 Cur non eximius semet iactaret Apelles?
 Cum plures docta uicerit ipse manu.

Alcræus uates merita se prædicat arte,
 Qua docuit quo sint rura colenda modo,
 Arte sua turget iuris legumq; peritus,
 Arte sua placuit Naso poeta sibi.
 Ergo mei fuero uanus iactator honoris,
 Si illa qua ualeo gloriôr arte mea?
 Quo nam iure mihi communia iura negentur?
 Hoc alijs licuit, cur minus ergo mihi?
 Non ego te iubeo frugalem ponere uitam,
 Cultor ut insanæ iure probêre Methes.
 Optima quæ uisa est nostræ sententia menti
 Audisti, hanc animo, hanc mordicus ore tene.
 Nunquam plura bibas quàm corporis exigit usus,
 Et frugi curam sobrietatis habe.
 Sed quid ages si quis nolentem ad pocula coget?
 Nunc prece, nunc precio, terrificisq; minis,
 Crebro etiam gladijs (quo nunc sunt more bibaces
 Centauri) trucibus plandiloquisq; logis.
 Cum tali potius malis contendere ferro?
 Gratius atq; tibi nectare uulnus erit.
 Quid facies quoties inter cœnabis honestos?
 Pocula qui paulo liberiora bibunt,
 Talibus obsequio facili seruire negabis?
 Effet inhumani pectoris illud opus.
 Sæpe propinantum premium nomenq; decusq;
 Maius erit, quàm quòd spernere uina decet.
 Ne cupias illos inimicos sumere, iuxtà
 Qui prodesse tibi, quisq; nocere queunt,

DE ARTE BIBENDI

Sed nec te moueat, quòd uaccas atq; camelos
 Dicunt potandi non superare modum.
 Rectè equidem uaccæ faciunt, belleq; cameli,
 Vt fert ingenium, nam ratione carent.
 Qua si imbuta foret, mox responderet honesto
 Vacca uiro, faceret tardus asellus idem.
 Sed nec uina bibunt, irritamenta bibendi,
 Quis (dic) non liquida mox satiatur aqua?
 Dic quot in hospitijis inuitum sæpe laceffunt
 Conuiuæ primis aduena turba cadis?
 Longinquis quoties hospes iactaris in oris,
 Extera seu quoties ad loca missus adis,
 Sæpius inuiti casu potare iubemur.
 Cogimur inuiti qualia multa pati.
 Omnibus in mensis uino certatur, & omni
 Vina loco passim prælia multa mouent.
 Quæ nam cœna caret tali, quæ prandia pugna?
 Sorbitione meri quæ (rogo) mensa caret?
 Cuncta superuacuo nunc diuersoria potu
 Feruent, uinifluo flumine cuncta madent.
 Nulla fuit multis seclis uinosior ætas,
 Magna potes si nunc sobrius esse potes.
 Alter amicitia cyathum tibi præbabit, alter
 Notitiam tecum potor inire cupit.
 Tertius, heus primum poteris haud spernere uitrû,
 Inciuile foret, carpe libenter, ait.
 Quartus idē loquitur, caussam q; quintus habebit,
 Quæ tibi stat nullo reijcienda modo.

Hos

Hos nisi pocula ferens contrà reuerenter honestes,
 Probro censeris id tibi iure dari.

Atq; hæc sunt iustæ tantum præludia pugnae,
 Essent hæc aliquo uina ferenda modo.

Ecce bibens iterum uerso redit ordine primus,
 Hospiti hoc ueteris tessera grata facit.

Notitiam melius uult confirmare secundus,
 Hinc crebros calices præbabit ille tibi.

Scilicet haud dura patientur fronte sequentes
 Se sperni, qua nam dicratione precor?

Accumbit mensæ quidam torquatus eidem,
 Multa cui in digitis lucida gemma micat.

Cui caput est rasum, uestis disiecta, cicatrix
 Plurima, & hircinis frons truculenta pilis,

Huius si quid habes animi, data uina recusa,
 Incutiet capiti pocula spreta tuo.

Si semel atq; iterum respondes, prouocat illum
 Sedulitas: retines iam miser aure lupum.

Vis alios uitare, cibum uis sumere solus,
 Cum te cum reliquis publica tecta fouent?

Maiori sumptu solus cenabis, & omni
 Munophago semper durior hospes erit.

Quare ne tali possis succumbere pugna,
 Arte pereximia non opus esse putas?

Si rudis à cunctis promiscua pocula sorbes,
 Sobria si retines pectora fortis eris.

Hæc qui tradiderit tibi, non erit ille magister?
 Aut iactat stolidam futilis artis opem?

DE ARTE BIBENDI

Hanc sibi complures artem grandi ære pararunt,
 Artem potandi sed schola rara docet.
 Nosse potes minimo fidi præcepta magistri,
 Quæ tibi potanti cupidis instar erunt.
 Ut nunquã utaris, quid obest tamen arma parasse?
 Siue quid in promptu tela tenere nocet?
 Adueniet tempus uinosa quod exigit arma,
 Quem stringes si non ad femur ensis erit?
 Conspicis ut duris semper stet miles in armis,
 Et tamen haud semper, qui gerit arma, ferit.
 Ergo animos opus est dociles attendere, nostræ!
 Qui dare miliciæ nomina forte cupis,
 Principio seu te perduxit ad orgia casus,
 Seu ratio certis subdita consilijs,
 Et tibi pro ueteri est abeundum aut lege bibendum:
 Aut nox in multo peruigilanda mero,
 Aut agitata die uino conuiuia largo,
 Si lapis imprimis prouidus esse stude.
 Anceps cum bibulis tibi pugna gerenda duobus
 Certanti infuso nectare semper erit.
 Primus erit tibi qui spumantia uina propinat.
 Alter erit cui tu pocula sicca dabis.
 Primus te contra potans feret arma, secundus
 Quæ tu depellis sentiet arma, bibax,
 Nec plures tecum certamen inire falerni
 Optes audaci sustineasq; manu.
 Noluit Alcides uires tentare duorum,
 Fortior Alcida ne uelis esse Iouis.

LIBER TERTIVS.

Vnū aliquem insignem numero tibi delige ab omni,
 Quem tua configant spicula cuncta truce;
 Hunc pete Achilleo pugnantem gutture, Bacchi
 Telis, quæ crebro plena lagæna dabit.
 Hunc unum, hunc solum semper iaculaberis hostē,
 Ictus excipiat solus & ille tuos.
 Pugnasti magna uictor laudabilis arte,
 Talem prostravit si tua dextra uirum.
 Plus dedit Aecidæ laudis fortissimus Hector,
 Quam reliqui cœsi mille dedere Phryges.
 Vincere nec uulgo Danaos Priameius heros,
 Sed studuit magnos sternere quosq; Duces.
 Semper in audaces spreto Theriste Patroclos
 Intentos habuit belliger Hector equos.
 Nec tibi sperandum est cunctos te uincere posse,
 Pugna est unius non bene firma manus.
 Inualidæ fiunt diuisæ ad plurima uires,
 Collectæ, nunquam debile robur habent.
 Si bibis ad plures replent tua pocula nullum.
 Sed te replebunt pocula multa cito.
 Fac itaq; oppugnent unum tua pocula solum,
 Quo uicto, potis es uulgas adire ferox.
 Aut si succumbis uictus certamine, magni
 Clarius Aenææ succubuisse manu est.
 Te tamen ut cupita lætum uictoria laude
 Afficiat, potans sic age uictor eris,
 Esto memor quæ cuiq; feras, quæ cuiq; propines,
 Vt tibi par prompto reddat ab ore pari,

Nullos

DE ARTE BIBENDI

Nullos diffimula cyathos, nec parce sodali,
 Exige multiplici debita uina prece.
 Non est ars pateras posse euacuere capaces,
 Non est ars plenos posse uorare cados,
 Non est artis opus phialas siccare frequentes,
 Et uastos uini non trepidare lacus,
 Non si Romanum potando æquare Bonosum,
 Non si etiam Firmo firmior esse queas,
 Hoc erit artis opus, uirtus hæc summa bibendi,
 Ut tibi compotor reddat ubiq; uicem.
 Hic decet attentum te pectus habere bibentem,
 Hic oculos Argi præstat habere nimis.
 Tu quibus obserues, quæ pocula cuiq; propines,
 Et quo tu graderis calle, sodalis eat,
 Expertus dico, nemo est potando fidelis,
 Ni fueris cautus decipiêre crebro.
 Ante potes niueos coracas, uolucresq; chelonas,
 Et cygni plumas ante uidere nigras,
 Quàm fidum potu, experto mihi crede, sodalem,
 Debita mensuræ qui sine fraude bibat,
 Non modo mendacem memorem decet esse, bibacê
 Multò plus memori mente ualere decet.
 Quare nulla tuam capiant obliuia mentem.
 Præbibe non tacita uana falerna manu.
 Ad respondendum uerbis compelle sodalem,
 Sæpius appellans heus mihi redde uicem,
 Heus mihi redde uicem, siccanda hæc pocula restât,
 Cur precor hoc uitrum cessat? & iste calix?

Ad

LIBER TERTIVS.

Ad respondendum cunctantis sæpius aurem
 Velle: meri memorem quamlibet ipse mone.
 Quo nam sæpe alios pleno cratere laceffis?
 Quo sorbes auida pocula plura gula?
 Si non das operam bibat ut data uina uiciffim,
 Quem cupis oblato deposuisse mero.
 Qui non lethæi potarit gurgitis undas,
 Ille mihi princeps sorbitionis erit.
 Qui non mobilibus tradit sua pocula uentis,
 Sed responsa petit nectare, uictor abit.
 Expertus multos bibuli uirtute duelli
 Vidi potores non habuisse pares.
 Cur sunt ante alios uino potuq; repleti?
 Exhausti curam non habuere meri.
 Huius ego obseruans præcepti & moris & usus
 Prædam de uicto sæpius hoste tuli.
 Hoc & tu potans obserua uictor abibis,
 Et dices artem pondus habere meam.
 Præceps esse caue, stolidi neq; Protefilai
 Ante alios Danaos æmulus esse uelis.
 Sed lentè propera spumantia uina bibendo,
 Aut properè nullo uictus ab hoste cades.
 Ipse recens fessis incumbere, nouissimus exi
 In pugnam: fessos uincere quisq; potest.
 Crede mihi non sunt Bacchi properanda duella,
 Sed sensim tardo perficienda mero;
 Nonne uides iuucnes feruenti mente feroces
 Ut subito extincto pectoris igne iacent?

DE ARTE BIBENDI

Dum temerè properant non festinanda falerna,
 Et cumulant haustus haustibus usq; nouis.
 Cuncta quasi in celeri staret uictoria potu,
 Quo te non alios ebrius ipse grauas.
 Sanguineis bellis sæpe est properantia lucro,
 Qua dux incautos obruit arte uiros,
 Atq; improuiso prosternit Marte quietos:
 At uinosa pigra stat nisi pugna mora.
 Qui subitos auido calices ingurgitat ore,
 Ridiculus primum hic omnibus esse cupit.
 Ergo meo monitu potando lentius, ipse
 Carminibus dices pondus inesse meis.
 Què properare uides crebro huic occurrere falerno,
 Bis uictu facilis fit properante mero.
 Haud labor est ullus tales submergere potu,
 Ipsi se mergunt sedulitate sua.
 Sicut miles iners temerè procurrit in hostes,
 Et fultus nulla quencq; laceffit ope,
 Ense leuis nudo, parmacq; inglorius alba,
 Ille sua culpa uictus ab hoste cadit.
 Quod tibi ne eueniat lentè properare necesse est,
 Et circumspectis lambere uina labris.
 Sed neq; uina uora, nec auariteringere potum,
 Nec crebro magnis haustibus inde merum.
 Obruit ebrietas ita festinata bibentem,
 Et uomitu turpem ridiculumq; facit.
 Haustibus euacua carchesia magna pusillis
 Paulatim, audaces uina uorare sine.

LIBER TERTIVS.

Ipse lubens primos illos concede triumphos,
 Et prima pugna celtica corda gerant.
 Vltima laus tua sit, tua sit uictoria, tantum
 Prouidus inuicta confere bella manu.
 Nec male pransus adi ieiuna pocula lingua,
 Nec uinum uacuo uentre crepante bibe.
 Quod nisi uitaris citius repleberis illo,
 Quem conabaris tu superare mero.
 Fac oneres uentrem grata dapis ante saburra,
 Et fundamentum potibus ante iace.
 Indulge dapibus, licet urgeat unus & alter,
 Dic, nondum plenè sum satur ipse cibo.
 Non feret ille moras, nec prandia lenta uorantem,
 Sed quæret cui nam pocula prima feret.
 Interea ueniet tibi grata cupido bibendi,
 Ante merum sumptum si bene pransus eris.
 Hinc improuisum sumptis inuade cypellis,
 Dulcia quæ blanda reddita uoce bibat.
 Quem si compereris ad uina bibenda lubentem,
 Et facilem, ulterius, qua uia ducit, eas.
 Præueniens semper nullum concede regressum,
 Quo te de cursu detrahat ille tuo.
 Succedant calici calices, carchesia trullis,
 Inq̄ locum subeat uasta capedo eadi.
 Nec mora, nec requies, sed crebræ grandinis instar
 Ingere non pigra pocula multa manu.
 Protea iam retines, constringe tenacia uincla,
 Ne requiescendi possit habere locum.

DE ARTE BIBENDI

Effice ne posthac quisquam te uoce laceffat,
 Plenis urge cadis hæc ubi signa uides.
 Dum iam fastidit, dum nauseat ille falernum,
 Emicat & subito magnus in ore rubor.
 Increpat astantes sæua dum uoce ministros,
 Pocla quod ante alios uberiora bibat,
 Si iam balbutiens uerba imperfecta profatur,
 Sæpe puellarem si petit æger opem,
 Pocula si crebro lambit, si uina pitissat,
 Et crebro ex udo si spuit ore merum,
 Callidus effundit si clamue palamue falernum,
 Hæc fermè uicti signa bibentis erunt.
 Iam prior extinctis flammis deserbuit ardor,
 Urge mero, uictas iam dabit ille manus.
 At si præueniens aliquis te oppugnat & urget,
 Et iam uallauit obsidione meri,
 Accumulans cyathos cyathis, haustusq; subinde
 Haustibus ingeminans, conduplicansq; nouis.
 Nec respirandi tibi linquitur ulla potestas,
 Atq; renitendi copia nulla datur.
 Hoc opus, hic labor est cursum turbare ferocis
 Hostis, & è plana uertere uela uia.
 Victoremq; meri palma spoliare perita.
 Aut æquo saltem Marte redire domum.
 Fac ergo quoties pugna es congressus iniqua,
 Et stant ante tuas pocula multa fores,
 Responde sensim, nec uina oblata recusa,
 Crede suis audax uiribus ille ruet.

Interea

LIBER TERTIVS.

Interea poscas magnum cratera ministrum,
 Quem bibat alterna te referente uice.
 Oblatum querulo si spreuerit ore falernum,
 Et debere palam te sibi multa docet,
 Et soluenda prius portati debita uini,
 Et sibi reddendum plenius esse uicem.
 Hactenus ecce à te tot pocula plena recepi,
 Inq̃, nec inuito sedulus ore bibi:
 Tu tamen hoc uno & primo cratere grauaris,
 Quem iussit summus me tibi ferre pudor.
 Qui nisi honestarem te contrà, ferreus essem,
 Rusticiorq̃ Scythis, barbariorq̃ Getis.
 Pocula quæ mihi adhuc à te sorbenda supersunt,
 Omnia non alia sedulitate bibam.
 Non ita inhumanus, neq̃ erit sic truncus agrestis,
 Ut queat hoc pacto uina negare tibi.
 Accepto uino mox est de tramite pulsus,
 Versaq̃ de cursu uela secunda suo.
 Hinc tibi soluendi spacium tempusq̃ parasti
 Debita, quæ solui flagitat ille sibi.
 Nec metus est ne te properata protinus obba
 Obruat, & celeri degrauet usq̃ mero.
 Sunt sorbenda duo prius illi pocula, primum
 Quod sumpsit: demum quod tibi ferre cupit.
 Interea facili dabitur tibi copia casu
 Potando primum qua tueare locum.
 Quaq̃ addas primo mox altera dona metallo,
 Mox dabit his alius tertia uina locus.

DE ARTE BIBENDI

Hacce non alia euolues ratione Lyæo
 Oppressum, si tu nauiter usus eris.
 Hæc tibi præstabit uinosam regula palmam,
 Hæc mihi uictoris nomen habere dedit.
 O mihi præteritos referat si Iupiter annos,
 Qualis eram iuuenis plurima uina uorans
 Dum firmæ stabant iuuenili in corpore uires,
 Nec dum dilapsum tempore robur erat.
 Dum uiridi fueram uini patientior æuo
 De uino referens multa trophæa domum,
 Talibus instructus præceptis, arte, magistro,
 Strauisssem cunctos sorbitione meri.
 Obuius haud quisquam mihi sese impunè tulisset,
 Seu uenisset eques, seu foret ille pedes,
 Hausissem Oceanos totos, uiniq; paludes
 Siccasssem, oblatis uastacq; stagna meri.
 Ut quondam Scythicis audax sum cognitus oris,
 Bacchica cum primum miles in arma rui.
 Quando Cypellomachus Parthorum ductor atroci
 Mente furens bibulis intulit arma Scythiis.
 Horum sceptrata tenens regalia forte procaci
 Chandopotes nostrum læserat ore ducem.
 Miserat Oenoptam rex Parthicus annua poscens
 Reddere quæ debet pocula Chandopotes.
 Inter at ille probè iam uina liquentia potus
 Debitor est olim rex mihi uester, ait.
 Dena propinaui totidem mihi pocula debet
 His mihi siccatis annua dona feret.

Exigit

LIBER TERTIVS.

Exigit iniustè multam, respondeat ante
 Ceu par est, decies pocula dena mihi.
 Ut nostræ leges & foedera facta loquuntur,
 His stet: siue sciat bella parata sibi.
 Rettulit Oenoptas uinosis dicta tyranni,
 Illa mouent stomachum dura Cypellomacho.
 Sicut sæpe leui de caussa atrotia surgunt
 Bella, hæc si caussa lis fuit orta leui.
 Nec mora collectis mox regni uiribus addit
 Ille sibi Thracas, Bacchicolasq; Getas,
 Atq; Leontinos, uocat ad socia arma bibaces
 Francos, his iunctus tunc comes ipse fui.
 Sic intrans Scythiæ contracto milite fines
 Diripit hostili barbara regna manu.
 Pugnatur passim poclis ingentibus, omnes
 Siccantur crebra sorbitione penus.
 Cumq; hostes nollent nobis occurrere pugna,
 Et conferre palam signa pedemq; negant.
 Omni uastata circum regione Scytharum
 Cinximus Oenopolin obsidione graui.
 Non bene munierat ducta tentoria fossa,
 Et iacto uallo castra Cypellomachus,
 Chandopotes acie portis erumpit apertis,
 Ut subita incautos obruat arte Getas.
 Hic improuiso complentur castra tumultu,
 Ordine dum nullo miles ad arma ruit.
 Franguntur calices, carchesia, cymbia, quisq;
 Pro se quod potuit rem gerit, atq; bibit.

At

DE ARTE BIBENDI

At crepitu, & strepitu, & sonitu, & clamore bibentū
 Et plausu, & mixta uoce strepebat ager.
 Audij̄t alterius uocemq; & uerba loquentis
 Nemo, satis proprium sensit ab aure sonum.
 Vinorum undantes riui per castra fluebant:
 Ossibus & spinis lubrica squalet humus.
 Quis cladem illius lucis, quis pocula fando
 Explicet? aut uerbis uina referre queat?
 Vidisses Cotylis nullum, aut certare cadiscis:
 Grandibus Ecpetalis edita pugna fuit.
 Ancipiti multo pugnamus tempore Baccho,
 Excitat audaces ductor uterq; suos.
 Tandem Zoropotes aciem perfringit, & infert
 Ignigenæ intrepido signa secunda pede.
 Et primum grandi patera prosternit Epachtem
 Durum & morosum difficilemq; Scytham.
 Incitat ultorem Paraspondus Epachtis Amictum
 Consimilem uita, moribus, ingenio.
 Non impunè tamen: uitrea uolat obuius orca,
 Plus quàm metretas tres capiente meri
 Zoropotes, sternit Paraspondū, sternit Amictum,
 Lathrophagū & Lichnū, Dætron & Oenochou.
 Zoropotæ uirtus alios accendit inertes:
 Surgit ab alternis maxima pugna cadis.
 Dicite Pierides, non omnia possumus omnes,
 Quò quiuis cecidit uictus ab hoste mero?
 Et meministis enim Musæ, & memorare potestis:
 Spectastis siccæ prælia nostra Deæ.

Septenis

LIBER TERTIVS.

Septenis cyathis iugulauit Alazona uictum
 Apficorus, denis Phorticus Apficorum.
 Lerus Nestoreo strauit Nephona Cypello,
 Deicit & Phlyarum, cumq; Epulone Lalum,
 Oenophlyga Abrobis, Metadorpiō Abrodiætus
 Autorophes Graia uicit utroq; Choā.
 Dipfaleum grandi Methion ecpomate mutum
 Fecit, & oppressit lumina fessa sopor.
 Gastroborum uino, musto sepeliuit Aœnum
 Syssitus, frater cui parasitus erat.
 Quos genuit Methysa genitrice parens Homositus
 Cum Metriosito fratre minore Geta,
 Offe recusantem sorbere petit parasitum
 Perfusum multo Symposiarcha mero.
 Mixta mero in mediam ructanti gutture mensam,
 Compodes largo flumine frustra uomit,
 Trygobius plures, quos fama obscura recondit,
 Reddidit oblitos, immemoresq; sui.
 Quem tamen Excœnus, dum fortè meratius haurit,
 Compulit in celerem cum Comedone fugam.
 Non tulit hoc Lurco, Excœnum cum fratre Parceno
 Oppressit cotylis corsica uina bibens.
 Vidit iners fratrum casum, ingemuitq; Dyscœnus
 Vltor, ait, uenio uindice Lurco mero.
 His dictis illum ferijt Spumante Monoto:
 De uicto sperans hoste trophæa sibi.
 Exorbens Lurco conatus risit inanes,
 Iamq; mea dextra præda Dyscœne cades

DE ARTE BIBENDI

Dixerat, & pleno miserum petit Amphicypello,
 Ter bibit hoc Lurco, ter quoq; Lurco replet.
 Vicisti me Lurco, tua est Lauinia coniunx,
 Vterius noli tendere quaeso mero.
 Saucius hæc orat lingua titubante Dyscenus,
 Et ruit in scedum quod uomit ore merum.
 Ampelon intonsum satyro Nymphaq; creatum,
 Barbato attondit Lesbicus ore Tragus.
 Ampelon haud uino, sed uindicat ense Creurgus,
 Mactatur Baccho uictima grata Tragus.
 Impatiens uini ad gelidas Abstemijs undas
 Fugit, quem sequitur sobrius Hydrochares.
 Fugit & abiecta Ripsaspis Asymbolus hasta,
 Sed neq; Thymbrophagus uina Bixa tulit.
 Nectulit instantem frugalis Adiphus Asotum,
 Deserta pugna fecit & ille fugam;
 Ex alia sed parte Philoxenus atq; Triphetes,
 Collis insignes hic bouis, ille gruis,
 Et Gluto, & Cothon, & equino gutture Gurgēs:
 Treitiusq; Bibo, treitiusq; Nepos,
 Quærentes crebris superare Procastora poclis,
 Cuius aqualiculus uasta Charybdis erat,
 Hosti non uicto palma cessere relicta:
 Percussi proprijs uiribus, atq; manu.
 Militibus nostris hic plurima damna dedisset,
 Ni pigrum caperent munera tarda pedum.
 Obstabat uenter plastro currente uehendus,
 Et misero aurigæ defuit officium.

Oenobares,

LIBER TERTIVS.

Oenobares, uino dum durius urget Agrœcum,
 Et responderi postulat usq; sibi,
 Nescius agrestes crabrones prouocat in se,
 Et bene sopitos in sua damna canes.
 Quippè uirum (minimè dū præcauet ebrius hostē)
 Crinibus arreptum sternit Agrœcus humi,
 Prostratumq; graui patera ferit, atq; cruentans.
 Dentibus excussis tundit utraq; genas.
 Et miserum insultans dictis subsannat amaris,
 Ecquid ego retuli nunc tibi rite uicem?
 Oenobares cerui cor habens, oculosq; caninos,
 Aut si non satis est præbibe, plura bibam.
 Ecce Philoscommo Graio Philopægmone natus,
 Ebria Chandopotæ castra sequutus erat.
 Ille ut erat nulla clarus uirtute, nec armis,
 Ridebat falso quoslibet ore tamen.
 Dumq; uomit passim digna atq; indigna relatu,
 Et lacerat leuibus pocula nostra iocis.
 Obuius huic tota fertur Manduco lagæna,
 Qualis in Erpachio dicitur esse penu.
 Haustibus inde tribus stolidum cōpescit Achium,
 Ut nunq; posthac soluerat ora loquax.
 Et in Bomolochum prosternit, & Acritomythum,
 Aptolemumq; tuos ô Philoscomo greges.
 His ita deiectis sensim discedere uisi
 Sunt hostes, nostram Marte iuuante manum.
 Iam quoq; Chandopotes decies pŷctere petitus,
 Versis uictus equis terga daturus erat.

DE ARTE BIBENDI

Quippe Cypellomachus tantum psyctere bibendo
 Noluit exiguis belligerare cyphis.
 Intrepidus pugnam nisi restituisset Aplestus,
 Ille leontino natus Aplestus agro.
 Inuictum pectus nullocq; domabile uino,
 Cui tres tunc uentres, & tria guttura erant.
 Ter uino sternendus erat, tria pocla bibenda,
 Aut labor inceptus irritus omnis erat.
 Pentaploo uini certamen obibat & orca,
 Vidi non paucos obstupuisse uirum
 Hauserat ille prius quantum non tres elephanti
 Naribus hausissent, sic mihi crede, suis
 Iamq; neci Sthenelumq; dedit, Thamyrimq; Polūq;
 Atq; Lamum atq; Lagum, Demodocumq; Getā.
 Chloreaq; Sabarimq; Daretāq; Thersilochumq;
 Et plures, longum quos memorare foret.
 Inde meum fratrem, uicto Philopægmone, sternit
 Obsophorum: natu me minor ille fuit.
 Hic ego deiecti fratris casu atq; dolore
 Commotus, contrā strenuus arma paro.
 Addunt se nobis Eucenus & Ilapinastes,
 Helluo & ipse suam contulit acer opem.
 Apleste impleto quid me sæuissime fratre
 Terres? & telis quid minitare mihi?
 Tolle minas uenio uomiturus, & hæc tibi porto
 Dona prius: leto dona futura tibi.
 Nemeus hic faxo iaceat sic frater inultus,
 Sic ego, sic contra ferreus ille refert.

LIBER TERTIVS.

Sic pater ille meri faciat, sic sanctus Iachus,
 Incipias mecum conseruisse manum,
 Sordide fumosæ cultor forexq; culinæ,
 Mox comitem fratri te fugitiue dabo.
 Talia iactanti ternos tribus haustibus utres
 Præbibo, tres magnos his ego iungo cados,
 Et totidem pateras unâ superaddo capaces,
 Semper gutturibus pocula trina tribus.
 Ebibit intrepidè ternos tribus haustibus utres,
 Siccandis pateris deficit atq; cadis.
 Ergo ruens uomitu foedat barbam atq; capillos
 Percacat & foedè subligar omne suum.
 Exanimem socij rapiunt, mœstiq; sub urbis
 Lectica molli mœnia celsa ferunt,
 Et stabulis collecta gerunt qua stercora serui,
 Purgat & immundas quævis Syphorbus haras.
 Sed quæ proluuiis? quæ flumina? quanta ruebât
 Quæ de gutturibus stagna refusa tribus?
 Vix equidem tantum septenis Nilus aquarum
 Faucibus in uastum proluit Oceanum.
 Plurima uidisses fluitasse poteria, currus
 Vi uomitus, totos, plenaq; plaustra rapi.
 Eunuchus regi charus gratusq; Bagoas.
 Illis uinifluis mersus obisset aquis,
 Tres quoq; Pygmæi pariter male nare periti
 In tali capti gurgite morte forent.
 Crinibus hos nisi correptos seruasset Asotus,
 Ob quos seruatos ciuica ferta tulit.

DE ARTE BIBENDI

Fit fuga per campum deiecto turpis Aplesto,
 Nec, qui porro ferox tolleret arma, fuit.
 Aut qui pugnaret protenta cominus hasta.
 Tantus perculerat pectora cuncta pavor:
 Inde Cypellomachus fuso de rege Trophœum
 Erigit, & donis afficit ille suos.
 Me torque & denis auri argentiq; talentis
 Accumulans equitem rex iubet esse nouum.
 Quando mihi esset equus, qui me portaret, ut essem
 Semper eques, sed eo deficiente pedes.
 Tempore sed Scythicos referã meliore triumphos,
 Præsentis non est carminis istud opus.
 Nunc quo digressus fueram mea uela reducam,
 Ecq; uago in rectam calle redibo uiam.
 Fac præceptorum studeas memor esse priorum,
 Sic tibi ferre queunt quæ referentur, opem.
 Est clypeo miles semper munitus & ense,
 Munitum clypeo te quoq; & ense decet.
 Quo subitos ictus uini depellere possis,
 Promptus & aduersa spargere tela manu.
 Grande tuas (nec sit tibi dura angustia mensæ)
 Vas semper madidas excubet ante fores.
 Hoc uice sit clypei, quo non utere, duellum
 Dum tibi cum primis usq; duobus erit.
 Extra sed pugnam si quis te prouocat, illo
 Perge laceissentis pellere uina mero.
 Vina propinanti fer uinã, ferire uolentem
 Protinus educto tu simul ense feri:

Sic

LIBER TERTIVS.

Sic absterrebis, sic ensem continet ensis,

Pellendus clauo sic tibi clauus erit.

Hoc quæ præcipue (nec enim leue pondus habebit)

Præceptum memori condere mente stude.

Nil extra numerum uelis acceptare falerni,

Nec quod ab obliquo tramite forte uenit.

Nemo bene potis est geminis incumbere bellis,

Et bene nemo domi uina forisq; bibit.

Dic præsto plures alios hic esse sodales,

Sed te non cunctis posse referre uicem,

Sentis uelle aliquos ic̄to clam foedere tecum

Et coniurato belligerare mero.

Nil prius accepta quam foedus scindis iniquum,

Ictum falaci more sodalicij.

Solus ut exhibeas grauis ebrietate cachinnos,

Qua ratione decet scindere foedus, ais.

Conspirasse mero uos in me sentio, dicas,

Sed nego me uestris uiribus esse parem.

Solus uobiscum certamen inire recuso,

Solus cum multis morio bella gerat.

Continuum Graio sed more bibamus in orbem

Si placet, haud alia conditione bibam.

Hac ratione bibens iuncto cum foedere iunctis

Defendes nulla cum grauitate locum.

Sic omnes unoq; pariq; labore grauantur,

Sic par ferre meri cogitur omnis onus.

Sed neq; turbabit nunc hic te, aliunde sed ille,

Nec dypeo excipies omnia tela tuo.

Nam

DE ARTE BIBENDI

Nam qui non solus possis succumbere uino,
 Si præfixus eris omnibus ipse scopus.
 At tu si quæris cursus tardare secundos,
 Quæris currentes debilitare cyphos,
 Orbis in aduersam poculum iaculabere partem,
 Et prius emissis obuia uina cadis.
 Deniq; uis quoties æquo contendere Baccho,
 Hæc seruanda tibi regula semper erit.
 Nulla per obliquū, sed cuncta bibantur in orbem,
 Nec faciant ullas pocula missa cruces.
 Hercule amabilius nullum genus esse bibendi
 Hoc, nec; uina magis candidiora scio.
 Hoc nisi dum sorbent faciles utuntur amici,
 Utitur hoc madidæ gens bona Saxoniae:
 Dum coctam Cererem potant, crassosq; liquores:
 Hei mihi cur uinum non habet iste locus.
 Digna mero gens, superum gens nectare digna,
 Quæ tam fraternè pocula aquosa colit.
 Hoc etiam tacitum, quamuis sit ponderis instar
 Haud magni, minimè dissimulare queo.
 Ut nihil à genero capias, à sanguine iuncto
 Tantundem cape me præcipiente meri.
 Non si te rogitet, non si te culpet agrestem,
 Dixerit & silices pectori inesse tuo.
 Et quia rixosas damnant conuiuia caussas,
 Nec locus est inter libera uina foro.
 Inter rixantes orto certamine, uino
 De dubio præceps arbiter esse caue.

Nec

LIBER TERTIVS.

Nec te teste reus quisquam dicatur, & ulli
 Alterius nunquam nomine uina dabis.
 Semper enim tales donaria digna reportant,
 Pondere quæ certo uina priora grauant.
 Quædam firma parū dedimus præcepta bibendi,
 Sed tamen ista simul non leue robur habent.
 Hæc sunt assiduum tibi confirmanda per usum,
 Citra quem possunt dogmata cuncta nihil.
 Semper in eximijs potis est plus artibus usus,
 Quàm præcepta scholas utilitate iuuant.
 Vsu artes crescunt, usus facit esse magistros,
 Vsum quisquis habet, grande iuuamen habet.
 Quælibet impigro perfectior ars fit ab usu.
 Quis satis hunc merita tollere laude potest?
 Hoc nisi firmatam tibi ritè paraueris artem,
 Ebrius immunda sæpe iacebis humo.
 Sicut ego iacui non raro in stercore (cunctis
 Hei destitutus artibus) inq̃ luto.
 Causa fuit lapsus, quoniam mihi defuit usus,
 Instructo nuda scilicet arte parum.
 Quapropter nostris præceptis ipse iuuari
 Qui cupis, assidua pocula uerte manu.
 Atq̃ assuesce merum portare capacius haustum,
 Ne te subuertant pocula trina cito.
 Disce meis monitis uinum potare gradatim,
 Pocula sex hodie, cras bibe pocla decem.
 Qui modo fers uitulū, poteris mox ferre iuuençum,
 Si tua uis, certos, est habitura, gradus.

DE ARTE BIBENDI

Pone rudimentum non in fugiente falerno,
 Non in diluto, fortia uina bibe,
 Quæ si ferre uales, & aquatica ferre ualebis,
 Quæ crescunt ripis Necchare cincta tuis,
 Et bibe dum solidæ iuuenili in corpore uires
 Florent, & genua dum tibi firma uirent,
 Nec tua tardigrados certamina differ in annos,
 Quo senior fies hoc mage miles iners.
 Nec tamen hanc artem mox infamabis, & illum
 Qui præcepta libens tradidit ista tibi.
 Vinoso quoties fueris certamine uictus,
 Tempore non omni uictor abire potes.
 Sicut enim Martis dubia est, sic alea Bacchi,
 Ludunt fallaci uina fauore quoq;
 Non semper, licet armorum belliq; peritus,
 Hannibal è cæsis hostibus arma tulit,
 Nec passim uitreas Trasimeni Pcenus ad undas
 Contudit Ausonios Marte fauente duces.
 Nec te, sis nostra quamuis bene tritus in arte,
 Speres uictorem semper ubiq; fore.
 Porro ubi destitui cum uí te senseris arte,
 Debilitas artis fraude iuuanda tibi est.
 Quamuis laudo minus factas in nectare fraudes,
 Qui fallit uino, fallit & ille fide.
 Si tamen insidijs alios & fraude uidebis
 Nitier, insidias uina bibendo strue.
 Fraude sinum Bacchi leges depellere fraudem,
 Cæsaris ut uim ui pellere iura sinunt,

Fallere

LIBER TERTIVS.

Fallere fallentes nulli solet esse rubori,
 Cretensis mendax fraude petendus erit.
 Quid prohibet Lapithas astu superare feroces?
 Centaurosq; truces uincere fraude meri?
 Spreuit Alexander furtiuæ præmia palmæ,
 Nolens hostiles fundere nocte globos.
 Tu mage Troiani laudabis uerba Chorebi,
 Furari palmam grande putato decus.
 Falle mero, dolus an uirtus quis in hoste requirat?
 Fallendi formas mille tenere potes.
 Corruptendus erit paruo prius ære minister,
 Aut clàm promissis alliciendus erit.
 Misceat ut reliquis fortissima uina, tibi uni
 Sobria supposita pocula ministret aqua.
 Lene merum modici tibi præbeat ille uigoris,
 Sorbeat annosum cætera turba merum.
 Vina uetustatem portantia linque feroci,
 Si præsto est mustum sedulo carpe nouum.
 Vinum dulce datur, tu crebrius utere dulci,
 Ebria dulce minus pectora crede facit.
 Si tamen & reliquos delectant musta hibones,
 Ingere clàm calici uina uetusta nouo.
 Si deprensus erit facile excusabitur error,
 Pincernæ peccat talia multa manus.
 Sæpe foras exi mictum, lucrabere tempus,
 Quo deturbantur debita uina loco.
 Aut oblita tuus quæ tandem negligit hostis,
 Non respondendo sic ego multa bibi.

DE ARTE BIBENDI

Mitto alias fraudes simul insidiasq; dolosq;
 Quæ possunt bibulis omnibus arte strui.
 Si tamen urbanè conuiuas fallere quæris,
 Mox à conflati limine Symposij,
 Pocula principio quæ dantur cuncta recusans,
 Dic potum uires non bene ferre tuas.
 Corporis affecti simulatos finge dolores,
 Mendaci morbos fingere fronte decet.
 Cuncta meri fore dona tibi gratissima, paulò
 Sed prius à morbo conualuisse graui.
 Inde bibenda tibi præscriptæ uina diætæ,
 Magna tibi rursus ni dare damna uelis.
 Hæc excusantem nemo te ad pocula coget,
 Moribus incultis ni Polyphemus erit.
 Post ubi conuiuæ primò incaluere Lyæo,
 Inlere sed placido uina benigna pede.
 Ne me conuiuæ fortasse putetis agrestem,
 Quamuis firma parum sit ualetudo mea,
 Attamen hanc pateram plenam saliente falerno
 Præbibo uicino pignus amoris ego.
 Admissus tali ad communia pocula pacto,
 Tandem cum fessis dissimulata face.
 Hac quoq; fraude potes semel omne cauere falernū,
 Arrident animo cum male uina tuo.
 Profuit hæc etiam nobis fallacia multum,
 Qua fermè potus sæpius utor adhuc.
 Postquàm penè mihi uideor succumbere uelle,
 Et multis cyathis membra grauata iacent,

Atq;

LIBER TERTIVS.

Atque stupent omnes consumptæ in pocula vires,
 Nec nobis ultra spes opis ulla datur.
 Occultè mādida titubans discedo palæstra,
 Et fugio erranti feruida uina gradu.
 Sic nōdum accepto lætali uulnere, memet
 Semianimem certæ subtraho læpè neci.
 Sperata palma spolio simul antibibones,
 Quàm ferrent de me non abeunte prius.
 Nil uetat exemplum cur non imitere magistri,
 Nec uelit occultæ te puduisse fugæ.
 Nescis palladijs quid summus rhetor Athenis
 Fecerit, & factum non sine laude fuit.
 Illum non puduit dici ripas pida, quippè
 Vir fugiens iterum Bacchica bella gèret.
 Et tu cede prius quàm quid committis inepti,
 Et fias bibulo fabula salsa choro.
 Ergo ubi cuncta tibi uincendi est dempta potestas,
 Incipiānt fessum uina referre pedem.
 Nemo tuo sic se iactabit uulnere, nemo
 Clamabit uictum te cecidisse mero.
 Sed quid tundo tuas studijs puerilibus aures,
 Quærendo uarias sobrietatis opes?
 Cur præceptorum summam non promo meorum?
 Semper ut inuicta pocula mente colas,
 Dicam equidem, nec te suspensum nate tenebo,
 Qui semper salua cum ratione bibas.
 Eos inter magna uirtute lapillos
 Purpurea facie dicitur esse lapis,

DE ARTE BIBENDI

Ille Methen abigēs & acrepala pharmaca præstans,
De uirtute sua nobile nomen habet,
Cum Graiſ Italæ gentes dicunt amethyſtum,
Ille Gygiſ gemmiſ anteferendus erit.
Quouiſ hunc precio inuentum mercare lapillum,
Vinciat articuloſ annuloſ iſte tuoſ,
Ille tibi, ſi non fallit natura, bibenti
(Talīſ in eſt illi uis) amethyſtuſ erit.
Perpetuæ cuſtoſ hæc ſobrietatiſ habetur,
Et non ſectandæ gemma inimica Methē.
Aethiopum reges hoc delectantur & Indi,
Quo bene ſecuri uina perennē colunt.
Cui tamen hanc gemmam penuriā denegat æriſ,
Ille ſibi alteriuſ pharmaca quærat opīſ.
Plurima ſunt nobiſ irritamenta bibendi,
Plurima quæ pellunt dat tibi menſa Methē.
Rhapšanuſ eſt modico medicina parabilīſ ære,
Ante merum ſumptuſ diſſipat ille Methē.
Inſenſa origano nec uitibuſ æqua ſecundiſ:
Excludit nimiam braſſica cruda Methē.
Diſcutit hanc etiam guſtatiſ ſectile porrum,
Arcet ieiuniſ cepa comeſta Methē.
Nec tibi nequicquam laudatur amygdala guſtu,
Non quæ ſit dulciſ, ſed ſit amara ſuo.
Nec male pulmo citæ pecudiſ præſumitur aſſuſ,
Tantundem coryli crede ualere nuceſ.
Et ſiccæ ſici poſſunt defendere ſiccōſ,
Excitat & ſicuſ non bene cocta ſitim.

Profuit

LIBER TERTIVS.

Profuit & meminisse croci prohibere ualentis
 Hæc mala, si quando, ceu decet, haustus erit,
 Sunt qui non dubitant etiam gustare cicutam
 Ante merum, res est insidiola nimis.
 Talia contingant inimicis pharmaca nostris,
 Proderit his longe simpliciora sequi.
 Tu quoq; feruenti memor interpone Lyæo,
 Haustum de gelida iam bene potus aqua.
 Discutit hic si quam contraxeris ebrietatem,
 Igneus opprimitur frigore feruor aquæ.
 Et quid hirundinei mōstrem tibi pharmaca rostri?
 Quæ tibi sumentis crapula nulla nocet.
 Ne suescas Halymi supponere femina linguæ
 Vndam clytorio de neq; fonte bibas.
 Et bene conditas diuerso puluere cœnas
 Sumere non auida tiro memento manu.
 Condimenta merum uel debile uiribus augment,
 Fortia dic quanto uina calore iuuant?
 Quanquam reclamet medicorum turba, sed usu
 Hoc didici uerum, quod loquor, esse nimis.
 Plus me quàm medici mouet experientia, quippè
 Quæ solum medicos reddit & ipsa bonos.
 Hæc quoq; ad extremum præcepta prioribus adde
 Potanti nunq; prætereunda tibi.
 Nulla cum muliere meri certamen inibis,
 Nec cum multibiba congregiêris anu.
 Inueniuntur enim mirando gutture Bacchæ,
 Quæ spernunt ipsum uina bibendo deum.

DE ARTE BIBENDI

Quas bene Amazonijs possis conferre puellis,
 Quoslibet audentes sustinuisse uiros,
 Quamuis has uino uincis, uictoria laudis
 Aut nihil, aut prorsus est habitura parum.
 Quippè tibi imbellis magnū & memorabile nomē,
 Nulla dabit multo scemina uicta mero.
 At si uictus eris, cunctis ludibria fies,
 Quòd uir ab imbelli uictus es ipse manu.
 Sicut Pelidæ non multum laudis Amazon
 Victori uirgo Penthesilea dedit.
 Rectius Aeneas Helenen iugulare lacenam
 Nolens, quæ patriæ caussa ruentis erat.
 In tali pugna potius Cythereius heros
 Quàm ferus Aeacides tiro sequendus erit.
 Insuper est tibi mens ludibria plura cauendi,
 Et mala uinosa sæpe ferenda: uide
 Ante ne decoctum lecto somnoq; falernum
 Ebrius è tectis egrediare tuis.
 Hæc tibi prima puer fuerint elementa bibendi,
 Quæ si cognoris mox grauiora dabo,
 Quæ nunc ferre nequis, phibet q; cætera Bacchus
 Effari puero, non nisi fanda seni.
 Hæc ego uersiculis cecini iuuenatus ineptis,
 Quæ qua scripta uides, hac quoq; mente legas.
 Ut nobis uacua placuit nunc mente iocari,
 Sic quoq; censebis carmina nostra iocum,
 Nec mihi propterea metuendos esse Tomitas
 Spero, nec Euxini frigora dura freti.

Non

LIBER TERTIVS.

Non docui qua sint fallendæ fraude puellæ,
 Nupta nec alterius quo capienda dolo.
 Non scelerata sonat uiolati crimina lecti
 Ars mea, nec Veneris turpia furta sonat.
 Oscula nulla docet, nisi quæ figenda Lyæi
 Sunt placido plenis ore pudica cadis.
 Nullus amor, nullum nostro est in carmine stuprū,
 Nullum habet infandum nostra camœna scelus.
 Sobria concessi monstrauiumus orgia Bacchi,
 Nonnunquam & liciti bella iocosa meri.
 Iudicijs ideo non sum damnandus iniquis,
 Nec peccata Methes, nec mala lustra probo.
 Nec me uinoso madidum de carmine cense,
 Ebria Musa mea est, sobria uita mihi.
 Quòd uinum gelidis ego poto libentius undis,
 Hoc mihi quis uicio uertere quæso uelit?
 At tu qui nostram non horres liuidus artem
 Carpere, & obliquo rodere dente Theon.
 Non mala, non diras tibi iniquior imprecor ulla,
 Ibide quas memorat Naso poëta sua.
 Dummodo propitium nunquam tibi numen Iachi
 Esse uelit: potes ut bona uina semel.
 Læticia careat, careat dulcedine Bacchus
 Improbe spurcideo quem bibis ore Meui.
 Nullus contingat sitibundo nectaris haustus,
 Pellat uappa tuam, turbida fexq; sitim.
 Degustes non lene merum, non dulce falernum,
 Pendula uina bibas, mucida uina bibas.

Deniq;

Deniq; quando uides lepidos potare sodales,
Et nitida lætum sumere fronte diem,
Despectus solus sedeas, & ringere tristis,
Inuida discruciat dum tua labra sitis.
Mænades & Satyri demum (ceu Penthea matres
Thebanæ) lacerent te perimantq; male.
Et tua claudantur nullo sparsa ossa sepulchro,
Quòd rabido faciles carpsaris ore iocos.
Lulus habet finem, iuuenes date uina magistro,
Non alia à uobis præmia nanq; peto.
Dumq; meam plenis cyathis uersabitis artem,
Discipuli memores uos precor este mei.

τέλος

Thomæ Venatorij carmen.

Res indigna uiro totam consumere noctem
Inter Thyrsigeri, pocula larga, Dei.
Infaustum studium, si cum spumante Lyæo,
Vndantes pateras nox alit usq; nouas.
Res sed digna uiro latices haurire salubres,
Fundat ut æternum Cygnus ab ore, melos.
Sic rigidos olim legimus maduiffe Catones,
Triste supercilium sic posuisse Sophos.
Scilicet est aliquid certa ratione bibisse,
Hæc pars mansuræ maxima laudis erit.

Eiusdem aliud.

Qui didicisse uoles quæ sint incōmoda Bacchi,
Quæte uicissatim commoda Bacchus habet,
Hos lege, non uana conscriptos arte libellos,
Quos hominum generi, Sobria Musa dedit.

Norimbergæ apud Ioh. Petreium,
Anno M. D. XXXVI.

